

A HALÁSZAT MINDEN ÁGAZATÁT FELÖLELŐ SZAKLAP.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET ♦ ♦ SZERKESZTI: UNGER EMIL DR

::: Kéziratok és szakkérdések :::
a szerkesztőség címére küldendők.

Előfizetési díjakat és hirdetések az
Országos Halászati Egyesület
(Budapest, V. ker. Kossuth Lajos-tér 11.
::: II. emelet 213.) fogad el. :::

Szerkesztőség: Budapest,
II., Herman Ottó-út 15. sz.

M. Kir. Halélettani és Szenny-
víztisztító Kísérleti Állomás

MEGJELENIK EGYELŐRE MINDEN HÓ KÖZEPÉN.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nemtagoknak előfizetési díj: {
Egész évre 12 pengő.
Fél évre 6 pengő.
Külföldre egész évre 16 pengő.
Állami alkalmazottaknak 50 %-os kedvezmény jár.

HALÁSZAT — (FISCHEREI)

FACHBLATT FÜR DIE GESAMTINTERESSEN DER FISCHEREI
Organ des Ungarischen Landes Fischerei Vereins Budapest.

::: Verantwortlicher Redakteur: :::
Dr EMIL UNGER.

::: Administration: Ungarischer :::
Landes Fischerei Verein,
BUDAPEST, V.,
::: Kossuth Lajos-tér 11. II. 213. :::

Redaktion: Kgl. Ung. Ver-
suchsstation für Fischerei-
biologie und Abwässer-
seitigung, Budapest,
II., Herman Ottó-út 15. sz.

TARTALOM: A lengyel halgazdaságról. *Mazaraki Aleksander.* — Ponty és fogas. *Zimmer Ferenc.* — A Fertőn történt katasztrófák hatása a tó halállományára és halászatára. *Dr Mika Ferenc—Dr Varga Lajos.* — A Balaton orvhalászatáról. *Schrey Elemér.* — Társulatok—Egyesületek. — Külföldi lapszemle. — Ujdonságok—Vegyesek. — Árjegyzések—Hirdetések.

INHALTSANGABE FÜR DAS AUSLAND: Über die Fischereiwirtschaft Polens. — „Karpfen und Fogasch.“ — Der Katastrophale Wassermangel am Fertő-See (Neusiedlersee) und dessen Wirkung auf den Fischbestand und auf die Fischerei. — Über die Wildfischerei am Balatonsee — Gesellschaften und Vereine. — Auslandschau. — Vermischte Mitteilungen. — Fischpreise. — Annoncen.

A lengyel halgazdaságról.

Írta: *Mazaraki Aleksander.*

A Lengyel Köztársaság Halászszervezetei Szövetségének elnöke.

A múlt év júniusában a Budapesten lefolyt Nemzetközi Mezőgazdasági Kongresszuson a Lengyel Köztársaság Halászati Szervezeteinek Szövetségét képviseltem. Ezzel kapcsolatban alkalmam nyílt arra is, hogy a magyar halgazdaság állapotába betekintést nyerjek. Nagy mértékben megkönnyítette ezt nekem *Fischer Frigyes* miniszteri tanácsos úr, aki szíves volt sok érdekes felvilágosítást nyújtani, valamint *dr Unger Emil* úr szíves kalauzolását biztosította részemre a magyar tógazdaságokba tervezett kirándulásaimra, kinek értékes társaságában azután több halgazdaságot tekintettem meg. Legyen szabad e helyen megköszönnöm a halászat említett érdemes és tisztelt munkásainak szíves közreműködését céltom elérésében és azt a vendégszerető fogadtatást, melyben magyarországi tartózkodásom alatt részem volt. Sok kedves emléket és érdekes megfigyelést vittem haza magammal a magyar földről, s most szeretnék némi viszonzásul a magyar szaklap tisztelt olvasóinak az alábbiakban a lengyel halgazdaságra vonatkozó számadatokkal és tájékozódással szolgálni. Úgy gondolom, hogy a cikkeknek időnként való cseréje folyóirataink között nagyon hasznos lehetne és ezzel a gondolattal nyitjuk meg a *Przegląd Rybachi* („Halászati Szemle“) nevű szakfolyóiratnak hasábjait azon cikkek részére, melyeket önök lesznek szívesek majd nekünk küldeni.

Halaknak tavakban való tenyésztése Lengyelországban nagyon régi keletű. Némely ma is működő lengyel tógazdaság a XIII. században keletkezett, mint pl a Krakó közelében levő *Zatorskie Ksiestwo* (Zatori hercegség). A mesterséges halgazdaság régi legszebb virágzása a XVII. századra esik. Ebből a korból értékes lengyel szakirodalom is van már a haltenyésztésről. (*Strumienski Olbrycht* 1573-ban, *Stroynowski* 1606-ban adták ki idevágó műveiket, s mások is kiténtek e téren).

Legfontosabb tenyésztett hal nálunk is a ponty, mégpedig ennek lokális lengyel fajtája, melyet külföldön mindenütt helytelenül galíciai ponty néven ismernek. Gyors növekedésével, szívósságával, s azzal is kitűnik, hogy nem válogatós, valamint az a képessége is megvan, hogy a mesterséges takarmányt szívesen fogyasztja. Húsa magas háton fejlődik; magasság:hosszúság aránya 1:2,25. A pontyos tavakban mellékhalakként tenyésztik a compót, a kárászt, a jászkeszeget, a csukát, a süllőt és a pisztrángsügért is. A halgazdaság másik ágát a pisztrángtenyésztés képezi. Tekintettel Lengyelország domborzati viszonyaira, s a pisztráng igényeire, ennek tenyésztése a Krakó-Wielun közötti sávra szorítkozik.

A halastavak felülete kb. 75.000 hektárt tesz ki. Ebből 17.500 ha a lublini, 6200 a lemergi, 6100 a volhíni, 5700 a krakói, 5600 a hielcei, 4500 a sziléziai és más vajdaságok területére esik. Legtöbb halgazdaságot a sziléziai vajdaságban találunk, ahol 10.000 holdnyi me-

zőgazdasággal művelt földre 183·5 ha-nyi tógazdaság esik, míg egész Lengyelország átlagában kb. 27 ha-nyi halastó esik ugyanakkora területre. A halgazdaságok összes létszáma 3250, s ezek közül 34-nek a vízfelülete 300 hektárnál nagyobb. A halastavak össztermelése kb. 9 millió kg. Megjegyzendő, hogy Lengyelország függetlensége kivívása utáni első években (1920-1923) a halgazdaságok összes területe a jelenleginek csupán 70%-át tette ki. A hektáronkénti termelés 50-800 kg között ingadozik.

A gazdaságilag hasznosított természetes tavak száma kb. 5500, melyek mindegyike nagyobb egy hektárnál. E tavak összes vízfelülete 217.536 ha-t tesz ki. Ezekből a legtöbb vízfelület esik a vilnai (69.214 ha), a tenger melléki (45.735 ha) és a posnani (Posen, 35.751 ha) vajdaságokra. Száz hektárnál nagyobb tó 81 van, melyek közül a Narocz (8009 ha) és a Swudy Strusto (6350 ha) a legnagyobbak. A tavak mélysége általában nem nagy. Legmélyebb a Hancza (105 m.). A tavaknak kb. 31%-a az államé (vízfelületet számítva), míg 69% magánosok és községek tulajdonát képezi. A tavak kisebb-nagyobb csoportokban vannak tömörülve. Nagyobb részük a jégkorszak utáni időből való. A tavakban a következők a fontosabb halfajok: angolna, törpe maréna (*Coregonus albula*), devérkeszeg, fogassüllő, viaszlazac (*Osmerus eperlanus*), compó, kárász, sügér és veres szárnyu koncér. Lengyelország tavaiban elég nagy számban fordul elő a rák is, mégpedig mindkét közönséges faja: a nemesrák és a kecskerák. A természetes tavak évi átlagos hozama kb. 7 millió kilogramra tehető. Egy hektárnyi tóterület átlag 25-40 kg halhozamot jelent.

Lengyelország folyóinak hossza 32.639 km. Ezek összesen kb. 2 millió kg halat szolgáltatnak évente. A folyóvízi halak közül első helyen említendők a lazacfélek, és pedig a lazac, a tengeri pisztráng, a galóca, a sebespisztráng, a pataki szaibling, a szivárványos pisztráng, s a pénzes pér. Fontosak az angolna, a fogassüllő, a devérkeszeg a csuka, a jász, a vörösszárnyu koncér, a pirosszemű kele, a márna, a paduc, a folyami harcsa, a sügér és egyéb halak is. Az édesvízi halak, (tavak, folyók, patakok) összes termelése 18 millió kilogramra tehető. Lengyelország édesvízi halfogyasztása nem valami nagy. Az ilyen halak behozatalát is tekintetbe véve, a fogyasztás évenként és fejenként édesvízi halból 0·75 kg. A halak nagy része a városok és ipari centrumok lakóinak asztalára kerül. A falusi lakosság csak ritkán fogyaszt halat.

Behozatal édesvízi halakból 1933-ban 1,322.200 kg-ra rúgott, 1,837.000 zloty értékben. Főképpen négyféle halfaj szerepel a behozatalban: a ponty, csuka, süllő és devér. A ponty behozatala ez említett esztendőben s a fenti mennyiség és összérték részeként 172.000 kg-mal és 257.000 zlotyval szerepel. Tekintettel a behozatal csekély voltára, mely a belföldi termeléssel való összehasonlítással különösen szembeötlő, a behozatal okát nem kereshetjük abban, hogy a lengyel halpiac halhiányban szenved, hanem csupán azzal magyarázható meg, hogy a szomszédos államokkal kompenzációs kereskedelmi tárgyalások eredményeképpen, az árucserékben az édesvízi halak is szerephez jutnak. Ez a halbehozatal egyébként évről-évre csökken, és pedig jelentékenyen, s így feltehető, hogy bizonyos idő múltán teljesen meg is fog szűnni, mivel a behozatal a lengyel halgazdaság érdekeire káros befolyást gyakorol, s nem jelent valódi és lényeges hiánypótlást vagy szükségletet.

A kivitelben főként két halfaj van képviselve: az angolna és a lazac. Előbbi 33.300 kg-mal, utóbbi 82.900 kg-mal. Fontos kiviteli cikk Lengyelországban a rák, mely a halakhoz képest feltűnő nagy mennyiséggel szerepel:

420.300 kg-mal. Az édesvízi halászat kiviteli összértéke 1,155.000 zloty-t tett ki. Ez a szám azt bizonyítja, hogy az export áruértéke sokkal nagyobb, mint aminő az importált halaké.

A lengyel édesvízi halászat élén a Lengyel Köztársaság Halászszervezeteinek Szövetsége áll, melynek székhelye Varsó. Ehhez tartoznak az összes lengyel halászati szervezetek. Így a mesterséges tógazdaságok szervezete is, élükön a Lengyel Köztársaság Halastógazdaságainak Egyesülete áll, melyben kb. 20.000 hektárnyi összterületű halastógazdaság tömörül, helyi szövetségekkel Bielshoban, Lembergben és Vlnában. A szövetséghez tartozik még a Bydgoszczban levő Nagylengyelországi és Tenger melléki Halászegyesület, mely a tavak és folyóvizek halászait egyesíti a nyugati vajdaságok területén, valamint a krakói Országos Halásztársaság, mely a krakói vajdaság haltenyésztőit és halászait tömöríti. A Lengyel Köztársaság Halászszervezeteinek Szövetségébe tartozik ezeken kívül még a Horgászok Sportegyesületeinek szövetsége, mely a horgászó sportot szervezi az országban és negyven ilyen társaságot foglal magában. A Halászszervezetek Szövetségével állanak összeköttetésben a helyi kereskedelmi képviselők is, valamint a vilnai és a pinszki haltermelők szövetsége.

Leggyengébben van megszervezve aránylag a folyók és tavak halászata. Az 1932. évben lépett életbe a halászatról szóló, s az egész országra kiterjedő érvénnyel bíró általános törvény, melynek alapján halászkerzetek, (rajonok) azaz a halászati munka önálló műhelyei lettek megalkotva. E rajonok bérlői és tulajdonosai a Védett Halászterületek Szövetségébe vonatnak be.

A halászat ügyét szolgáló tudományos és kísérletező munka a felsőbb tudományos intézetekben folyik. Ilyenek 1. a varsói Mezőgazdasági Főiskola Haléletani és Halászati Intézete, melynek Ruda Maleniecka-ban hal-kísérleti állomása van. 2. A krakói Jagelló Egyetem Haléletani és Halászati Intézete. 3. A Posnani Egyetem Halászati Intézete. Ezen kívül még két tudományos kísérleti állomás létezik: a Vignyben levő Hydrobiológiai Megfigyelő Állomás és a blombergi Halászati Laboratórium, mely az állami Mezőgazdasági Tudományos Intézet alkotórészét képezi.

A halászati irodalmat a Przeglad Rybachí (a „Halász-Szemle”) képviseli, mint a Lengyel Köztársaság Halászszervezeti Szövetségének hivatalos közlönye, továbbá a „Hydrobiológia és Halászati Archivum, végül ily időszaki közlönyök a Mezőgazdasági Főiskola Haléletani és Halászati Intézetének Évkönyve és a Jagello Egyetem Haléletani és Halászati Intézetének Évkönyve.

Legyen e rövid közlemény a lengyel halászat helyzetéről a lengyel és magyar halászati szakemberek további eszmecserejének kezdete a két baráti nemzet szaksajtójában, bevezetője a szorosabb, közös szakmunkának, amely annál több sikerrel kecsegtet, mert a két nemzetet: a magyart és a lengyelt évszázados kulturális kapcsolatok és történelmi hagyományok fűzik egymáshoz.

*

Szerkesztő megjegyzése: Nagy örömmel adunk helyet a lengyel nemzet kiváló halászati szakemberének tollából való fenti közleménynek és a magunk részéről hálásan köszönjük a lengyel szaksajtó felajánlott hasábjait a magyar halászati szakirodalom részére, baráti nemzetünk kapcsolatainak további ápolására, mindkettőnek javára!

Haszonbérleti hirdetés.

Budapest Székesfőváros Vízművei a tulajdonában levő szentendrei sziget alsó részét körülvevő 975 kat. hold nagyságú, valamint a Dunakeszi Káposztásmegyér és részben Újpest város határában levő kb. 423 kat. hold nagyságú halászerületét együttesen bérbe adja. A bérleti időtartama 1 év (1935 VI. 1-től 1936 V. 31-ig). Akik a fent körülírt halászerületeket bérelni óhajtják, írásbeli ajánlatukat Budapest Székesfőváros Vízműveinél IV., Reáltanoda-utca 1—3. szám alatt 1935. évi április hó 30-ig terjeszthetik elő.

A szerződési feltételek és egyéb adatok ugyanott megtudhatók!

Ponty és fogas.

Azt szoktam mondani, hogy akit a sors velem összehoz, hiába próbálkozik más témával, az hálóba kerül és a hal mellett kénytelen maradni. De magam is hiába próbálkoztam magamat a halaktól emancipálni, gondolataim mindig oda irányulnak és ezek megnyilvánulásának partnereim könyörtelenül áldozatul esnek.

Elődeimtől öröklött mesterségem iránt érzett fanatikus szeretetem mindig arra ösztönzött, hogy hallal foglalkozzam, különösen ma, amikor úgy a magyar haltermelés, mint a halkereskedelem válságos helyzetbe került. Rövid előadásom csak általánosságban kíván — ezt a válságos helyzetet szem előtt tartva — a magyar halgazdasággal foglalkozni.

Csak nagyon kevés termelési és kereskedelmi ágról tud a nagyközönség oly keveset, mint a haltermelés és a halkereskedelemről. Igen nagy része a fogyasztóknak nem tudja megérteni, hogy miért drága a hal — ma már nem is az — amikor azt csak ki kell fogni a vízből. Nem tudja, hogy a halra ugyanaz áll, mint akár a búzára: „ha nem vetünk, nem aratunk.“ Azok az idők elmúltak amikor még a természet maga látott el bennünket oly halbőséggel, hogy tetsem, a cselédség szerződésben kikötötte, hogy hetenként kétszernél többször nem szabad nekik halat feltálni. Ez a halbőség azonban aszerint csökkent, amint az árterületeket lecsapolták. Ha figyelembe vesszük, hogy 70 év alatt több mint 6¹/₂ millió holdat fektettek szárazra, akkor el is tudjuk képzelni, milyen óriási halmennyiségtől vontuk el az ívási és növekedési lehetőséget. Az így beállt halhiányt mesterséges tenyésztéssel kezdtük pótolni.

A mesterséges úton való tenyésztésre legalkalmasabb hal a ponty, mert az az eleségben nem nagyon válogat és a tóban takarmányozni lehet.

A mesterséges haltermelés nem újkeletű, hanem visszanyúl a középkorba. Különösen a szerzetesi rendházak rendeztek be tógazdaságokat. Eleinte csak tárolásra, hogy mindig meglegyen a bőjti étel, később tenyésztés céljából.

A pontytermeléshez nem elegendő, hogy legyen tó, amelyben víz van, hanem ezt a tavat nagy munkával és költséggel a termelésre alkalmassá is kell tenni. Egy fiatal, de legkitünőbb tógazdánk, foglalkozva a magyar pontytermelők válságos helyzetével, azt mondja: „A magyar pontytermelők a létükért folytatott küzdelemben folyton és folyton belterjesebb gazdálkodásra kényszerültek. A termelés olcsóbbá tétele csak a termelés fokozásával érhető el. E közgazdasági tétel talán a legtalálhatóbb a pontytermelésnél. Az agrokémia bevonult a tógazdálkodásba is. A traktor, a műtrágyák és a mikroszkóp a magyar tógazdák eredményes termelési eszközeivé váltak, és minthogy a szerves termelés legfon-

tosabb eszközének, a víznek jelenléte itt állandóan biztosítva van, a kémiai és biológiai tudás itt könnyebben produkált eredményt, mint a csapadékhiánnyal küzdő mezőgazdaság.“

„Ily előzmények után a többtermeléstől, illetve most már a túltermeléstől szorított helyzetben a magyar pontytermelő arra kényszerült, hogy — ellentétben a régi szokásokkal — ne csak a téli félévben, hanem az egész éven át képes legyen a piac élőpontyszükségletét fedezni. Be kellett tehát rendezkednie arra, hogy az ősszel lehalászott évi termést augusztusig, tehát majd egy évig, tárolni lehessen, viszont augusztustól már az új termésrel készen kell állni az új évad megkezdésére. Persze ez az új helyzet teljesen új termelési rendszert kellett hogy teremtsen. A termelési rend átalakítására még az a körülmény is kényszerített, hogy az utolsó években az importáló külföld a bevitelt úgyszólván csak oly időszakokra engedélyezte, amikor saját termelőinek készletei már teljesen kifogytak. Ez az időpont, sajnos mindenütt csak késő tavasszal következik be. E sok tényező hatása alatt oda alakult a helyzet, hogy a magyar tógazda a téli szezonban (karácsony, nagybőjt, húsvét) legjobb esetben csak a fele termését képes elhelyezni, míg termésének másik fele csak kínos lassúsággal, a nyári félévben keresztül, successive talál piacot.“

Amikor ennek a tételnek az igazságát 100%-ig elismerem, hozzá kell fűznöm, hogy olyan tógazdaság, amely a maga rizikójára tárolja a termését, kevés van, mert a legtöbbször nincs meg a tárolási lehetősége, vagy nem is hajlandó arra, és ilyenkor a kereskedőre hárul a feladat a megmaradt készleteket átvenni, kifizetni és saját magának tárolási lehetőséget keresni, hacsak nem akarja az egész halat piacra dobni és ezzel az árakat a végtelenségig letörni.

De akár az egyik, vagy a másik tényező vállalja is a tárolást, a költség egyformán az árut terheli és aki ezt az árkalkulációnál figyelmen kívül hagyja, ráfizet az üzletre.

Magyarországon ma cca 17.000 hold tógazdaság van, melynek hozamát pontosan nem tudjuk, mert bármily különösen hangzik is, statisztikai adataink nincsenek és így becslésekre vagyunk utalva. Vannak akik 35.000 q-ra becslik évi pontytermelésünket, mások 25.000 q-ra, a szerint, hogy ki ad el és ki vesz, mert mind a kettő a kínálat és kereslet szerint kívánja meg szabni a ponty árát.

A kitermelt halmennyiségnek legnagyobb részét exportáltuk, így 1929-ben 18.039 q-t, 1930-ban 20.000 q-t, 1931-ben szintén 20.000 q-t. Ettől fogva kivitelünk mindinkább csökkent, úgy hogy 1932-ben már csak 11.000 q-t, 1933-ban 16.000 q-t, és 1934-ben 12.000 q-pontyot tudtunk külföldön elhelyezni.

Kivitelünk legnagyobb mértékben lengyel viszonylatban fejlődött vissza: amíg 1930-ban 8.635 q-t, szállítottunk Lengyelországba, addig az elmúlt évben csak 960 q-t, vihettünk oda, vagyis az említett kivitelnek 11%-át.

Németországi és cseh viszonylatban szintén nagymértékben visszafejlődött a pontykivitelünk.

Sokszor fordulnak hozzám azzal a kérdéssel, melyik ponty jobb, a tükrös- vagy a pikkelyes? Erre csak egy válaszom szokott lenni: jó a jó ponty. Mert a ponty minősége nem attól függ, hogy tükrös-e vagy pikkelyes, hanem attól, hogy milyen életviszonyok közt nőtt meg és mivel lett táplálva. Nem áll az, hogy a tükrös ponty zsíros, mert a pikkelyes ponty épp oly zsíros lehet, ha túlsok tengerivel etetjük.

Tény, hogy különböző piacokon, különböző faj-
táját keresik a pontynak.

Németország csak tükrös-pontyt akar. Ausztriában,
Csehországban és itthon jobban keresik a pikkelyest.

Lengyelország a zsíros pontyot kedveli, nálunk
inkább a soványabbat szeretik.

Ennek a különféle izlésnek a kielégítése rendki-
vüli nehéz feladat elé állítja a termelőt és a kereskedőt,
mert nem tudja mit termeljen és mit vegyen, hisz nem
tudhatja előre, melyik piac felől mutatkozik majd na-
gyobb kereslet.

Ez a bizonytalanság kétségtelenül megnehezíti az
értékesítést, mert könnyen önmagunkat kontingentáljuk,
mert előfordulhat, hogy ezt vagy amazt a piacot nem
tudjuk kielégíteni. Ezen csak úgy tudunk segíteni, ha
átvisszük a köztudatba, hogy a ponty minősége nem
attól függ, tükrös-e vagy pikkelyes. Azonban nem
szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a fogyasztó kíván-
ságának lehetőleg eleget kell tenni úgy, hogy olyan
fajtájú pontyot adjunk neki, amilyent kíván.

A rossz gazdasági viszonyok felidéztek az úgy-
nevezett pontykrízist, mely Németországból indult ki,
hogy Magyarországon álljon meg. Németország, Len-
gyelország és Csehszlovákia úgy segített a maga tógaz-
dáin és halkereskedelmén, hogy a pontybevitelt enge-
délyhez kötötte és szűk korlátok közé szorította.

Ausztria pedig oly megegyezést kötött velünk,
hogy ad nagyobb kontingenst szabad bevitelre, de for-
maképpen engedélyhez köti és csak oly cég kaphatja
meg a beviteli engedélyt, amely az osztrák halérdekeltség
által megállapított halárakat betartja és kötelezi
magát az osztrák pontytermésnek egy részét megállapí-
tott áron átvenni. Így kapott az osztrák tógazda pontyaiért
egy pengőt és egy pengő 20 fillért, a magyar pedig
50—60 fillért. De az osztrák nagykereskedő is jól járt,
mert a magyar halat megvette 50—60 fillérért, mely
után december 31-ig kapott 20 fillér vámvisszatérítést,
vagyis egy kiló ponty neki belekerült 30—40 fillérbe
és eladta nagyban S 1'80-ért, kicsiben S 2'40-ért, va-
gyis az osztrák nagykereskedő egy kiló pontyon kere-
sett 1 pengőt bruttó, a kiskereskedő pedig 50 fillért
nettó. Ezzel szemben a magyar nagykereskedő ugyan-
olyan vételár mellett 20—30 fillért keresett bruttó, a
kiskereskedő pedig 5—10 fillér haszonra dolgozott. Mert
a kereseti lehetőséget itthon lerontotta az úgynevezett
„betörő“ ponty és a házaló.

Az osztrák megállapodás így szól: Die Einfuhr-
bewilligungen werden im Wege des österreichischen
Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft erteilt
und können nicht verweigert werden, wenn der ansuchende
Händler sich den Bedingungen des erwähnten Handels-
übereinkommens unterwirft und einhält.

Dacára ennek minden indokolás nélkül megtagad-
ják a magyar exportőr üzletfeleitől a beviteli engedély
kiadását, hanem a bevitelre kijelölnek három osztrák
céget, ezek pedig a magyar kereskedőknek oly feltétele-
ket szabnak, melyek mellett nem tud szállítani, vagy
— mint jelenleg — egyáltalán nem vesznek tőle, hanem
egyenesen a termelőnél. Három hónap óta hiába volt
minden utánjárás, amit a kereskedelem maga végzett
az osztrák hatóságoknál, nem lehetett keresztülvinni,
hogy a szerződésben biztosított jogainkat respektálják.
Csak méltányosságból és előzékenységből vállalkozott
arra, hogy bizonyos mennyiségű pontyátvétel végett a
kijelölt három cégnél interveniáljon. Ezen közbenjárás
többízben sikerült, most azonban olyan merev, abszolút

jogtalan állásfoglalással állunk szemben, amely a ma-
gyar pontykereskedőt teljesen kiszorítja a bécsi piacról.

Németország hasonlóan rosszul bánik el velünk,
ott is előfordult, hogy a megadott kontingenst nem en-
gedte be.

Figyelembe véve a fennálló nehézségeket, halgaz-
daságunk megmentésére nem marad más hátra, mint
hogy a *belföldi fogyasztást igyekeznünk kell emelni*. En-
nek semmi akadályát nem látom. — Felhozom példá-
nak Csehszlovákiát. Csehország évente 30.000 q pontyot
termel, melyből 18—20.000 q-t exportált. Amint a ki-
viteli nehézségek beálltak, belefogott egy intenzív pro-
pagandába és nemcsak saját termését fogyasztotta el
otthon, hanem még 4.000 q pontyot importált. Azon
felül elfogyasztott még 163.000 q tengeri halat is.

Mindig azon a nézetem voltam, hogy a magyar
társadalom van hivatva a gazdasági helyzetünk ellen-
dítését elősegíteni. A magyar ponty nemcsak a legjobb
a világon, de olyan olcsó, mint sehol másutt. Hogy
egészségileg mennyire hasznos a halfogyasztás, arra már
régén rájöttek külföldön. Londonban évente fejkenként
50 kiló halat, Németországban 11 kilót, nálunk meg 60
dekát is alig fogyasztanak. Ezen változtatni és segí-
teni kell.

A pontyfogyasztást rendkívüli módon gátolja a fo-
gyasztónak az a tévhit, hogy az csak akkor jó, ha élve
kerül a konyhába. Ha felemlítem, hogy a háboru előtti
időkben a világ évi halfogása 95 millió q volt, és
ezen roppant halmennyiség 99 %-a nem élve került a
piacra, akkor érthetetlen, miért kerüljön éppen csak a
ponty élve a konyhába?

Ezen tévhit eloszlatásán évek óta fáradozom más
számottevő szakemberekkel, hogy a háziasszonyokat
felvilágosítsuk, hogy saját zsebükre hódolnak egy ósdi
szokásnak. Báró Gärtner, a Verein Deutscher Teichwirte
elnöke, 1899. február 18-án Drezdában többek közt eze-
ket mondta: „Sok dicséret a német asszonyoknak, né-
mely kis hibájuk azonban nekik is van. Ezekhez szá-
mítandók, hogy a pontyot minden körülmények között
élve akarják a konyhájukban látni. Nem fontos az, hogy
ez a szegény állat háromnegyed részben leélte életét és
halálos betegem kerül a konyhába, mindezzel nem tö-
rődnek, a halnak lélegzeni kell, különben nem ér sem-
mit és a szegény szenvedőnek csak a szakácsné több-
nyire hozzá nem értő keze alatt szabad nagy kínok kö-
zött meggyötört párját kilehelni. Így tartották ezt nagy-
anyáink és így tartják ezt ma is. Mindenesetre szép
dolog a tradíciókat ápolni, de vizsgálni kell azt is, hogy
azok tényleg helyesek és korszerűek-e, mert a multban
is emberek éltek, nekik is voltak hibáik, fogyatkozásaik
és helytelen nézeteik.

Megengedem, hogy azelőtt a rossz vasúti össze-
kötetés és a vásár hiányos ellenőrzése némileg indo-
kolttá tette azt a kívánságot, hogy a ponty élve kerüljön
a konyhába; ellenben ma kitűnő vasúti összekötéseink,
kiterjedt táviró és telefonhálózatunk, elsőrendű rendőri
vásárellenőrzésünk és a szabálytalanságokat sújtó ma-
gas bírságok mellett teljesen felesleges a pontyot élve
venni; ellenkezőleg, sokkal jobb, ha természetesen friss
állapotban, leölve kerül a konyhába.

Ha háziasszonyaink ezt az indítványt elfogadják,
nagyban megkönnyítenék a pontyüzletet, egyben pedig
nagy jótékonyágot gyakorolnának a szegény, tehetetlen
védeccimmal szemben, amelyek meglennének szabadítva
az élve szállítástól és a velejáró kínszenvedésektől.

A hal ne pusztuljon el a vízben, se agyon ne kí-

nozzák ott, mert ez árt jó ízének, árt egészségünknek, pénztárcánknak és nem méltó a mi német asszonyainkhoz.

Mondják el a háziasszonyoknak, hogy az európai országok közül a legtöbb halat esznek Oroszországban, Hollandiában és Angliában, mindamellett ezekben az országokban egy háziasszonynak sem jutna eszébe az a kívánság, hogy a hal élve kerüljön a konyhába.

Dr E. Neresheimer miniszteri tanácsos, az osztrák halászati felügyelőség vezetője ezt mondja egyik cikkében: „Igaz van Zimmernek. Nagyon balga és drága tévhite a háziasszonyainknak, hogy a ponty csak akkor élvezhető, ha a vevő szemeláttára ütik agyon. Miért lehet egy harcsát, süllőt, csukát stb. legjobb étvággal elfogyasztani, dacára annak, hogy már élettelen állapotban láttuk a halkereskedő kirakatában és miért éppen a pontyot nem? Miért volt élvezhető a leölt ponty a háborús időkben és miért most nem?”

Paul Vogel a Korrespondenzblatt für Teichwirtschaft szerkesztője, a legöregebb német praktikus, egyik megjelent cikkében többek közt ezt mondja „Azon idők elmúltak, mikor csak az élőponty érvényesült. Most számba kerül a leölt prima ponty is, a fagyos hónapokban egyszerűen papírba csomagolva és póstán szállítva.”

Még igen sok külföldi tekintélyt hozhatnék fel, aki a jegelt ponty mellé sorakozna. Halljuk, mit mond a magyar szakértő? Gundel Károly „a Magyar Szállodás és Vendéglős” című lap 1928 július 15-i számában többek közt ezeket mondja: „egy haltenyésztő cég rosszul felfogott üzleti érdekből azt harsogja a közönség fülébe, hogy nyáron csak élőhalat fogyasszon, ha kedves az élete s vissza szeretné állítani a vasút és jégszekrény előtti hitét. E körül folyik a harc mostanában.”

A plakát ugyan csak pontyról beszél, de nem természetes-e, hogy a közönség ugyanezt minden halra vonatkoztatja s visszatér a nyári halevéstől való félelme? és hasznára lehet-e ez végeredményben a pontytenyésztő telepeknek? és elképzelhető-e, hogy minden vendéglőben folyóvízzel ellátott haltartóban tarthassa a vendéglős a halat? És minden egyes adaghoz egy-egy élőpontyot fog a vízből kihalászni és feldarabolni? És mi lesz azzal a hallal, amely a folyóvíz dacára elpusztul az akváriumban?

Ezzel az ügyeskedéssel sikeresen agyonüthetjük a ma már egész tekintélyes nyári halfogyasztást és ebből végeredményben kára lenne a fogyasztónak, a vendéglősnek, a halkereskedelemnek, a halásznak s a haltenyésztőnek egyaránt.

Hogy mennyire hátrányos a pontyfogyasztásra, hogy csak élve kívánja a fogyasztó, legjobban igazolja az a tény, hogy Németországban több mint 2000 halkereskedő nem foglalkozik pontyárúsítással, mert nincs pénze az élőponty tárolásához szükséges drága berendezésre és nem hajlandó a drága vízdíjat fizetni. A leölt ponty pedig nincsen bevezetve és így több mint 2000 kereskedő kikapcsolódik a ponty forgalomba hozatalából. Ebből látni, hogy az emberek tájékozatlansága milyen károsan befolyásolhatja valamely cikknek a fogyasztását!

A balatoni fogas kivitele körül fennálló nehézségek onnan származnak, hogy „fogas” néven mindenféle silányabb minőségű süllőt, „zandert” és különösen külföldön, fagyasztott orosz süllőt hoznak forgalomba. Ezeknek a visszaéléseknek a megszüntetése végett számtalanszor kértük, hogy a „fogas” név csak a Balatonból kikerülő ily fajta halra korlátoztassék. Kérelmünket mindig azzal az érveléssel utasította el a földművelésügyi miniszter, hogy az ő szakközegei azt állítják, hogy „fogas”-t, egyéb bel- és külföldi vizekben is fognak. Ezzel szemben az

osztrák és német szakkörök, halászati, haltermelői és halkereskedelmi egyesületek és biológusok egybehangzón írásban kijelentették, hogy sem Ausztriában, sem pedig Németországban soha „fogas”-t nem fogtak és úgy tudják, hogy ezt az elnevezést, csak a Balatonból kikerülő „zander”-félére alkalmazzák. Tehát nem lehetett a „Fogas” nevet védelem alá venni, mert a magyar szakértő, ellenében a külföldi szakértőkkel, jobban tudta, minek nevezik az ottani vizekből kifogott zander-féléket. Hogy a balatoni fogast legalább a nyersállapotban való forgalomba hozatalakor megvédjük, minden egyes halat plombával láttunk el. A védjelül szolgáló fémlemez minden hal kopoltyú fedelén van elhelyezve és könnyen látható.

Ezzel a védekezéssel elértük, hogy a fogyasztást itthon és külföldön a kétszeresére emeltük. Sajnos, a fogyasztás még mindig nincsen arányban a termelési lehetőséggel. A Balaton Halászati Rt. nemcsak üzemét kénytelen redukálni és gyakran szüneteltetni a halászatot, hanem a kifogott halmennyiségnek egyrészt ismét vissza kell bocsátania a tóba, mert azt mind a piacra vinni nem lehet. Ez sem nemzeti, sem magángazdasági szempontból nem előnyös. A balatoni halászat a világgazdasági üzeme. Jeleneg 4 drb, egyenként 1200 méter hosszú háló van üzemben, amelyek naponként legalább 10 négyzetkilométer vizet halásznak meg, de nyári időben jóval több mint kétszer annyit szűrnek meg. Az 1200 méteres hálókat 1928 óta motoros géperővel húzzák be.

Az üzemet azonban nemcsak ilyen szempontból terheli nagy költség. Igen sokat áldoz a bérlő-társaság a Balaton halállományának gyarapítása és nemesítése érdekében. A modern halgazdaságban ugyanis, mire már a pontytermelésnél rámutattam, nemcsak aratni, hanem vetni is kell, éppen úgy, mint az okszerű mezőgazdálkodásban, s a termelendő halanyagot javítani, nemesíteni is kell.

A Balatonban a legkedvezőbb életfeltételei a fogasnak vannak, miért is a Balatont külföldi tudósok is par excellence „fogastó”-nak nevezik. A bérlővállalat saját, legjobban bevált módszere szerint tenyészt a fogast saját elemében, úgy hogy szerződéses kötelezettségét sokszorosan meghaladóan több százmillió megtermékenyített fogasikrát kelteztet ki a Balaton védett öbleiben. Ennek tulajdonítható, hogy a fogas-állomány a Balatonban észrevehetően gyarapszik és a legutolsó évben már közel háromszor annyi volt a fogás, vagyis közel 200.000 kiló a 10—15 év előtti 60—70.000 kilóhoz képest.

Ez a mennyiség még fokozható is volna, de sajnos ez csak meddő túltermelésre vezetne, mert a rossz gazdasági viszonyok és a fennálló különféle korlátozások nem engedik a kitermelt fogas mennyiséget értékesíteni.

Mindezekből látni, hogy milyen értékeink forognak kockán, ezen segíteni a magyar társadalom volna hivatva, úgy hogy minden külföldön járó magyar ember mindig és mindenhol „fogas”-t kérjen és nézze meg, rajta van-e a valódiságát jelző plomba?

Ezzel röviden vázoltam volna a magyar halgazdasági viszonyokat, hátra volna még a magyar halkereskedelem helyzetének ismertetése, ez azonban annyi időt vesz igénybe, hogy azzal egész külön, más alkalommal kívánok foglalkozni.

*

(Zimmer Ferenc kereskedelmi főtanácsos előadása. Felolvasta a „Hétfői Társaság” 1935. április 1-én tartott vacsoráján.)

A Fertőn történt katasztrófák hatása a tó halállományára és halászatára.

Dr. Mika Ferenc és Dr. Varga Lajos (Sopron).

(Folytatás.)

Az ötödik nap végén megszűnt a szél s az észak felé eltolt víztömegek újra visszaáramlottak s néhány óra alatt megint víz alá kerülhettek a szárazra jutott területek. Am későn jött vissza a vízi élőlények éltető eleme. A csaknem 80 km² területen (a Fertő területének 1/4-e), melyről a szél elnyomta a vizet, már csak szemfedőként borulhatott a sok-sok különféle víziállat hullái fölé. Bátoran állíthatjuk hogy a víz elvonulásakor az ott élt planktonnak, az iszap élőlényeinek, a nádszálakon, vízinövényeken, a nagy kiterjedésű *Potamogeton pectinatus*-mezőkön élt állati és növényi lényeknek túlnyomó része megsemmisült. Hiszen az erősen szárító szél hatását fokozta az állandó derült idő, a nagy meleg (25° C körül) és a nap sugárzása. S amikor a víz újra visszajött, akkor megint csaknem üres életteret találtak azok az élőlények, főleg a halak, melyek a vízzel együtt idekerültek, vagy később ide vándoroltak. A máskor annyira gazdag planktonban alig volt élőlény az egész ősz folyamán, s annak is legnagyobb részét a gyorsan úszó alsóbbrendű rákok (*Ostracoda*, *Cladocera*, *Copepoda*) tették. A plankton *algái*, *Protozoái*, *Rotatoriái* csaknem teljesen eltűntek, s csupán a gyorsan úszó alakok, vagy azok jelentek meg újra, melyek hideg vizet kedvelő (hideg sztenothermás) fajok lévén, a beálló hidegek következtében a nyáron át az iszapban volt tartós petékből bújtak elő.

A szélnek még egyéb súlyos hatása lehet a Fertő halaira. A sekély vizet ugyanis annyira felkavarja és összekelegeti az iszappal, hogy az egész víz nem egyéb, mint erősen híg sártömeg. A Fertő fenekét ugyanis csaknem mindenütt 30—50 cm mélységű nagyon finom, szürke iszap borítja, mely a nagy sekélység miatt igen ritkán pihen, mert már a közepes erejű szelek is felkavarják. A szélcsöndes időben a nyugvó vízben lassan leülepszik ez az iszap. De ha a szél felkerekedik, akkor hullámozásba jön a tó vize s tisztasága nyomban megszűnik. A nagy iszaptömeg, melyet ilyenkor a szél a vízzel összekeleget, igen káros hatással van a plankton élőlényekre s természetesen a halakra is. Hiszen a tiszta vizet kedvelő halakra nem lehet közömbös, ha a gyakori szelek miatt híg sártömegben kell élniök.

Az elmúlt években a sekély vízállás miatt igen gyakran megtörtént a víz és iszap összekelegetése még gyengébb szelek alkalmával is.

Minthogy az utóbbi esztendőkből nagyon megfogyott a Fertő vize, azért a hőmérsékletváltozások is szélesebb kilengéseket mutattak annyira, hogy sokszor katasztrófálisak voltak a tó halfaunájára is. A fenéig való befagyásról, mely csak igen sekély víz esetében lehetséges, már megemlékeztünk. Forró nyári napokon igen magasra emelkedhetik a víz hőmérséklete, s Varga gyakran mért 30°-on felüli meleget is. A víz ennek következtében egész mélységében ilyen meleg lesz s még az iszap is hasonló hőmérsékletet vesz fel. Ennek következtében a víz oxigénmennyisége rendkívül megcsökken, így meglehetősen sok hal megfullad a nyári csekély oxigénmennyiség következtében. Forró nyári napokon azért meglehetősen nagy a halak pusztulása.

A nyári nagyfokú elpárolgásnak sokszor igen káros hatása az is, hogy a víz *sótartalma* nagy fokban töménnyé válik. Tudjuk, hogy a Fertő tipikus alföldi sósó, melyben a szulfátok és a szóda, illetőleg nátrium-

hidrokarbonát az uralkodó. Egy liter vízben sokszor 16—20 g is lehet az összes sótartalom. A párolgás tehát a víz sötöménységét növeli, és így a halállományának nagyfokú alkalmazkodóképességre van szüksége, hogy a fokozott sötöménységet elbirja. Természetesen sok faj nem képes erre s vagy elvándorol, vagy elpusztulni kénytelen.

A tó életében az utóbbi évek folyamán jelentkezett katasztrófák között ezek voltak a halakra nézve a legpusztítóbbak. A többi katasztrófa, melyeket Varga már másutt leírt (9, 10) csak közvetve lehetett némi hatással a halak életére, s így feleslegesnek tartjuk ezekről részletesen megemlékezni.

A Fertő halászata az utolsó években.

Aki a HALÁSZAT 1933. évi 3—4. számában Homér Jankának részletes ismertetését olvasta a Fertő halászatáról és halairól (5), kétségtelenül azt a meggyőződést szerezte, hogy a Fertő halállományára és halászatára ma is jelentékeny. Pedig ez évek óta, főleg pedig a fentebb vázolt katasztrófák következtében egyáltalán nincs így. Ezért a következő sorokban vázolni fogjuk azt a nagymérvű változást, melyen a Fertő halállományára és halászatára az utóbbi években keresztül ment. Így egyúttal a mai állapotot rögzítjük, mert — sajnos — az 1928. március 1-ével lezárt vizsgálataink eredménye már csak a múlté. „A magyar Fertő halai és halászata“ c. dolgozat (7) adatai ma már egyáltalán nem tekinthetők érvényeseknek, s kérünk mindenkit, aki azokat felhasználni akarja — mint azt értekezésében Homér Janka is megtette —, hogy úgy tekintse, mint az 1928. év előtti állapotokat.

Az, aki a Fertő-tó természeti viszonyait ismeri, nem fog csodálkozni azon, hogy ilyen nagyfokú változást szenvedhetett egy „tó“ halfaunája és halászati eredménye. Hiszen a Fertő a legszesélyesebb változások örökös színtere. Nemcsak a víz mennyisége, fizikai és kémiai viszonyai változnak meg évről-évre, hanem ennek következtében az egész élő világa is. A Fertő a legnagyobb mértékben az *asztatikus* tavakhoz tartozik. Állandóság, megállapodottság talán soha sincsen benne. A fizikai és kémiai viszonyok örökös — sokszor nagyon szélsőséges — megváltozása hihetetlen rugalmasságot és alkalmazkodóképességet követelnek meg a Fertő élőlényeitől s így a halaitól is. Ha az alkalmazkodóképesség hiányzik, akkor a faunának ilyen tagjai pusztulásra vannak kárthatva.

Hisszük azért, hogy következő soraink, melyekben a *jelenlegi halfaunát, a halászat mostani állapotát, és eredményeit* ismertetjük, *nemcsak az ichthyológusokat és gyakorlati halászokat, hanem a biológust is erősen érdekelni fogják.*

Megfigyeléseinket 1928. óta is folytattuk. Hangsúlyozzuk, hogy túlnyomó részben a magyar Fertő-résszel foglalkoztunk, az osztrák tórészre csak ritkán tettünk kitéréseket. Am így is mondhatjuk, hogy nagy különbség sincsen a két rész között, mint ahogy elméletileg nem is lehet, hiszen a két rész összefügg egymással s a szelek is gondoskodnak arról, hogy a vizek kicserélődjenek. A következőkben elmondottak azért sok tekintetben az egész Fertőre is érvényesíthetők.

Módszerünk a régi volt. Különböző hálóval átkutattuk a tó vizét keresztül-kasul. Megfigyeltük a hivatásos halászatokat, átnéztük a fogott halakat, kikérdeztük a halászokat s figyelemmel kísértük a soproni piacra felhozott halakat. Vizsgálatainkat nemcsak a tavon végeztük, hanem azokat kiterjesztettük minden álló és folyó-

vízre, melyek a Fertővel szoros összefüggésben vannak. Különös figyelemmel kutattuk a nádasok közötti „víz szigeteket” melyekben sokszor igen érdekes haléletközösségre bukkantunk.

Az utolsó években a víz megcsökkenése következtében *rendkívül megcsökkent a halászat eredménye*. Homér Janka említett dolgozatában 1933. elején azt írja, hogy a Fertőben évente 800—900 q halat fognak és a csuka, compó és kárász a tónak gazdaságilag legfontosabb hala.

Azt, hogy ez az állítás milyen kevéssé áll meg ma, világosan mutatják a következő adatok, melyeket a lehető leggondosabb körültekintéssel gyűjtöttünk össze.

1929-ben csak június haváig lehetett halászni. A fogás kb. 200 q

1930-ban a víz sekélysege miatt a halászat jóformán teljesen szünetelt. Kerítőhálóval nem dolgozhattak, sőt varsával is alig. A halászok, ha itt-ott fogásra szánták magukat, kizárólag nádvejszékkel végezték azt. Az egész évben mintegy 40—50 q volt az egész eredmény. A halászok kénytelenek voltak az általuk nagyon lebecsült nádvágással megkeresni kenyerüket. Szerszámaik egyrészt otthon, másrészt a tó nádasai között, vagy partjain lógtak a szélben egész időn keresztül. Volt idő bőségesen a szerszámok kijavítására, bár ezek egy része teljesen tönkrement a gondozás hiánya miatt. A lapos halászcsónakokat a nád szállítására rendezték be.

1931-ben csak július havában kezdődött meg a tulajdonképeni halászat s eltartott a tó befagyásáig (dec.4). Említettük, hogy ennek az évnek késő tavaszán a Hanság csatornán át beömlött a Duna, Rába, Répce és Ikva víze és feltöltötte a tó medrét. Ehhez járult az a körülmény is, hogy sajátságos módon nagyon szeles volt a nyár és ősz. Igen gyakori északnyugati szél mellett a tó északi részéből a víz nagy tömege került át a magyar tómedencébe s ez aránylag sok halat hozott magával az osztrák tórészről.

A nevezetesebb halfajokból a következő mennyiségeket fogták:

a) pirosszemű kele és vörösszárnyú koncér	kb. 50 q
b) sügér	„ 20 „
c) dévérkeszeg és ezüstös balin	„ 60 „
d) csuka	„ 40 „
e) ponty	„ 100 „

Összesen: ... 270 q

Ebből a mennyiségűől azonban feltétlenül le kell számítanunk 40—50 q pontyot, mely a hansági főcsatornából került a tóba, tehát nem fertői eredetű. A hansági főcsatornában ugyanis igen jól tenyészik a ponty, így az évi fogás eredménye kb. 220—230 q volt.

1932-ben jóval eredményesebb volt a halászat. A víz tömege az előző évihez viszonyítva nem növekedett ugyan, de az északi és északnyugati szelek itt is meghozták eredményüket, úgyhogy az egész évi fogás kb. 500 q lehetett.

Az 1933-as év sem hozott javulást. A fogott mennyiség az előző évit alig haladta meg.

Ami a halfajok *gazdasági jelentőségét* illeti, a következő nagyon érdekes változásokat lehetett megállapítani:

A *compó és a kárász* majdnem teljesen kipusztultak és így természetesen semmiféle gazdasági jelentőségük sem lehet. A *csuka* pedig régi (6—8 évvel ezelőtti) állományának egytizedére csökkent, tehát 90%-a pusztult ki,

De nagy változásokat szenvedett a *gazdaságilag nem fontos* halfauna is. Így egyes fajok vagy teljesen kivesztek, vagy pedig annyira elhúzódtak az északi részekre, hogy a magyar tóterületen nem lehetett megfigyelni őket.

Ezzel szemben a végzett kutatások — amint később látni fogjuk, — új adatokat is eredményeztek és tavunk halfaunáját új fajokkal is gyarapították, kiváló jelétül annak, hogy milyen jelentékeny változásoknak alávetett (aszatikus) tó a Fertő, amelyben tudományos szempontból sohasem lehet lezárni a kutatásokat.

3. A magyar Fertő jelenlegi halfaunája.

Az utolsó években végzett vizsgálatainkkal a következő halaknak meglételét sikerült megállapítanunk a Fertőben, megjegyezvén, hogy a Sopron környékének vizeiben való előfordulásukat is megemlítjük, amennyiben ezek a vizek élettereikül szolgálnak.

I Gadidae.

1. *Lota vulgaris* Cuv. *Tarka menyhal*. A Fertőben sohasem volt gyakori. A magyar tórészben mindig csak ívás idején jelent meg, novembertől—márciusig. A legtöbb példányt a Fertőrákosi-patak torkolata táján fogták. Ez a patak a Fertő finoman iszapos medrével szemben homokos s azért szívesen keresi fel, hogy ott pelétit lerakja. A tó keleti partjain mindig csak elvéve fordul elő. Évente mindössze 10—16 drb. került hálóba. 1930 február 28-án kaptuk az utolsó példányt. 1931. óta egyetlen példány sem került elő, pedig szorgosan kutattuk.

II. Salmonidae.

2. *Trutta iridea* Gibb. *Szivárványos pisztráng*. 1933 tavaszán dr Udvardy Jenő gondos berendezések építésével a szivárványos pisztrángot újra betelepítette a kőhidai fegyház feletti patakágba.

III. Umbridae.

3. *Umbra lacustris* Gross. *Lápi póc*. Ha magyarországi előfordulásáról van szó, akkor *Heckel* adatára hivatkozva (3) úgy a hazai, mint a régi és újabb külföldi irodalom a Fertőben mondja otthonosnak. Éppen érdekessége miatt is 1924 óta a legalaposabban kutattunk utána, de eddig egyetlen példány sem került elő. *Heckel* azt is megemlíti, (2941. oldal), hogy a Fertő mentén „Hundfisch” néven ismerik. Kiderítettük, hogy ezt a nevet ma már a legöregebb halászok sem ismerik. A „Hundfisch” tehát ismeretlen már a Fertő mellett. Mindezekből arra következtethetünk, hogy a Fertőben kipusztult. Se a tó jellege, se vízállása nem felel meg a *lápi póc* életmódjának. Hiszen *Heckel* azt mondja róla: „bewohnt die Torfmoore und Sümpfe, halt sich am liebsten nahe dem schlammigen Boden tieferer Stellen unter klaren Wasser auf” (294. old.).

Nem lehetetlen azonban, hogy a Hanság hasonló jellegű csatornáiban és a még meglevő vízmedencéiben esetleg megtalálható lesz.

IV. Esoxidae.

4. *Esox lucius* L. *A közönséges csuka*. A Fertőben mindig közönséges és igen értékes hal volt. Az 1917. évben bekövetkezett nagyfokú kiszáradás előtt gazdasági jelentősége nem volt olyan nagy mint a pontyé. Rendkívül érdekes, hogy az 1917—29. évek közötti időben igen nagy mértékben elszaporodott s a tó leggyakoribb és legfontosabb hala lett. Az 1928—29-i igen kemény tél után, amikor a magyar tórész vize teljesen befagyott,

valamint az 1929. őszén bekövetkezett és cikkünk elején leírt széllokozta kiszáradás, minthogy a csuka inkább parti sekélyebb vizekben lakott, katasztrófális volt reá, úgyhogy csaknem teljesen kipusztult. Utánpótlása csak az osztrák tórészről történt az 1930. után következő esztendőben, de ez igen lassú volt, ami azt mutatja, hogy az osztrák területeken nem volt olyan elterjedt, mint a magyar részben.

Ívása az 1930—31. években nagyon gyenge volt. Káros volt az a körülmény, hogy a halászok főleg ívása idején fogják. 1932-ben már gyakoribb lett, de csak apró példányok kerülnek hálóba, melyeknek súlya 1 kg, a 2 kg-os egyedek már nagy ritkaságok. Irodalmi adatok szerint régebben, pl. a múlt században 25 kg-os példányokat is fogtak (Rodiczky Jenő 8). Saját megfigyeléseink szerint 1929. előtt 6—7 kg-os példányok elég gyakran kerültek hálóba. Az erősebb szaporulatot nagyon gátolja a kíméletlen halászat. Ma még a 100—150 gr-os példányokat is piacra viszik. Külföldi példára a csukára vonatkozólag is meg kellene állapítani a legkisebb mértéket s el kellene tiltani az ívása idején történő halászatot. Egészen biztosan a Fertő legfontosabb és legbecselesebb hala volna.

V. Siluridae.

5. *Silurus glanis* L. *Harcsa*. Az irodalmi adatok szerint a múlt században gyakori volt a Fertőben. Rodiczky pl. ezt írja (8): „A 60-as években halomszámra szedték össze a széltől a partra hajtott 20—25 kg-os harcsákat.” Ebből látható, hogy a Fertő alkalmas élet-tér volt számára. A jelenlegi magyar területen 1917 óta hiányzik. Ellenben a Sopronhoz tartozó Nagy- és Kistóalmi tavakban gyakori. Innen néha a Fertőrákosi-patakon keresztül a Fertőbe is bekerül.

VI. Acanthopsidae.

6. *Cobitis fossilis* L. *Réti csík*. A Fertőt szegélyező rétek árkaiban, csatornáiban, a Fertőrákosi-pataokban, a Kis- és Nagytómalom környékén levő árokban elég gyakori. A Fertőben ott találtuk meg, ahol a Fertőrákosi-patak betorkollik. A Fertőben levő csatornában szintén — elég ritkán — megtalálható.

Gazdasági jelentősége nincsen. Senki sem fogja, mert nincs piaca.

7. *Cobitis taenia* L. *Vágó csík*. A Fertőben csak ott fordul elő, ahol a Fertőrákosi-patak betorkollik. Úgy látszik, hogy a Fertő sós vizét nem kedveli. A Fertőrákosi-pataokban igen gyakori s ezért meglehetősen különös, hogy szorgos keresés ellenére sem tudtuk megtalálni a Tóalmi tavakban.

8. *Cobitis barbatula* L. (*Nemachlus barbatulus* Günth.) *Kövi csík*. *Mika* 1931 nyarán akadt reá a Fertőrákosi-pataknak a köhídei fegyház körüli részén, ahol gyér számban él. A Fertőben nem található.

Folyt. köv.

A Balaton orvhalászatáról.

Írta: Schrey Elemér.

A múlt század utolsó évtizedeiben a Balaton az orvhalászat eldorádója volt. Az akkori bérlők, akik nagy számmal voltak, nem törődtek az élőködőkkel, a víztulajdonosok pedig, tekintettel a sok bérlőre, nehezen tudtak intenzív ellenőrzést gyakorolni.

Az orvhalászok munkáját az is nagyban megkönnyítette, hogy a lopott halat minden nehézség nélkül értékesíteni lehetett,

A számos halkereskedő és halárusító halászegény között elvegyült az orvhalász is és a közönség, különösen a Balatontól kissé távolabb eső helységeken nem tudhatta, hogy a sok, megvételre kínált szép és kívánatos hal közül melyik a tilosban szerzett jószág, — de talán nem is kutatta.

Amikor a víztulajdonosok társulatba tömörültek és a mai bérlő részvénytársaság 1900-ban megkezdte működését és egy tervszerű gazdálkodásnak alapjai le lettek fektetve, nagy gondot okozott az áldatlan állapot rendezése. Eleinte az orvhalászok száma meg is gyarapodott. A bérlők halászegényeinek egy részét alkalmazta ugyan az új részvénytársaság, akiknek pedig nem jutott hely, igen természetesen azok is halászok maradtak, — orvhalászok.

Az orvhalászatra a legjobb terep mindig a Kisbalaton volt. Hosszú idő szükséges ahhoz, hogy valakiki ismerje magát a nagykiterjedésű, náddal és sással, füzesekkel borított, régebben még igazi ingoványon, a szerte ágazó keskeny vadászatok labirintusában, ahol a tájékozódás roppantul nehéz, de ahol az orvhalász teljesen ott-hon van, ismer minden talpalatnyi földet, ismeri a víz mélységét, tudja hogy ha menekülésre kerül a sor és gyorsan, nesztelenül sikló papucshajóját esetleg el is kell hagynia, merre van a gázló, a menekülés biztos útja.

Az orvhalász, különösen amióta üldözött, éber, minden legkisebb neszre felfigyel és egy váratlanul, ijedten felrepülő gém, vagy vadkacsa már elég figyelmeztető jel neki arra, hogy bámulatos gyorsasággal meneküljön a rá leselkedő üldözők elől.

Hideg, szakadó eső, vihar, nem akadály az orvhalásznak, sőt az igazi orvhalász főleg a rossz időt választja, akkor megy káros munkájára, mert ilyenkor nagyobb benne a biztonság érzete. Ha azonban a nagy óvatosság és elővigyázat dacára is szembekerül partőrökkel, vagy ellenőrző közegekkel, nem mindig választja a menekülést, hanem igen gyakran szembefordul üldözőivel és sajnos nem egy esetben volt már ilyen találkozásoknak tűzharc a következménye.

Vannak vidékek, melyeknek lakosságát mint híres bicskásokat, vagy verekedőket ismeri a széles környék, ilyen helyeken egyenesen virtusszámba megy a partőrökkel szembeszállni, vagy különböző formákban borsot törni az orruk alá, azért az orvhalászatot ellenőrző közegek részéről is a legnagyobb óvatosságra, körültekintésre, de bátorságra is szükség van. Ha a zsákmányát és szerszámait féltő orvhalász vagy orvhalászok, mert hiszen legtöbbször többen vannak, ingadozni látják a partőröket és meggyőződésük szerint ők az erősebbek, nem egyszer sikerül nekik büntetlenül menekülni.

Az orvhalászok legnagyobb része ismeri a joggyakorlatot, jól tudja, hogy ha az elfogáskor mindent be is ismer, mikor és milyen módon tudja a bírói eljárás során helyzetét kedvezőbbre fordítani.

A balatoni orvhalász szerszámokban nem válogat. Februárban megkezdí a szigonyozást az ívó csukára, általában, amikor a víz hideg, eresztőhálóval dolgozik, ívás idején pedig, április, május, júniusban lábról húzott kerítőháló, eresztő, szigony a halpusztító szerszáma. Nem veti meg azonban a varsát, nádasokba beépített, úgynevezett veicet, borító hálót, sőt a fenékhorgot sem. Egyidőben, amikor a zalai vasutvonalat építették és több helyen kellett robbantani, sok esetben kerültek dinamit patronokkal dolgozó orvhalászok is a hatóság kezére.

A bérlő részvénytársaság működése megkezdésekor elsősorban a balatonparti csendőrőrsök megerősítését és szaporítását kérte és eszközölte ki, a maga ré-

széről pedig az ivási időszakokban 30 partőrt alkalmazott, akik mezőri esküt tettek és párosával cirkáltak a Balaton partján. Az eredmény nem maradt el, a partőrök minden tilalmi idő alatt átlag 200—250 feljelentést tettek és mivel a legtöbb esetben több vádlottja volt, évente 5—600 orvhalász is került a büntető bírók elé.

Idők folyamán az orvhalászok kiismerték a partőrök szokásait és akárcsak a nagyvárosok bűnözői már messziről megismerik a detektívet, úgy az orvhalászok is már messziről megsejtették a közeledőben a partőrt. Lassankint egész kémrendszert szerveztek meg. Magas fákra felültetett figyelők, az út mentén libákat legeltető kisleány, megbeszéltek jelekkel értesítették a parti nádasban szigonyozókat vagy halászókat a közelgő veszélyre, mely ravaszul kieszelt sokféle övintézkedés a partőrök munkáját nem kismértékben nehezítette meg.

Közismert tény volt, hogy a zalai parton Sz. község lakossága nagy mértékben űzi az orvhalászatot, elfogni azonban egyidőben ezen a részen orvhalászt nem lehetett. A legnagyobb halivás idején is, ha partőr vagy csendőr erre a vidékre került, a vízpart teljesen kihalt volt. A rejtély azonban egy szép napon kiderült. A község közvetlen közelében levő várromon állandóan figyelő állott és az egész vidéket szemmel tartotta. Ha csendőr járórt látott közeledni, vagy valami gyanúsítást észlelt, egy nagy fehér kendőt terített ki a vár falára. Abban a pillanatban, amikor ez a jelt adó fehér kendő megjelent a vár fokán, a sokszor 70—80 főnyi orvhalászsereg eszeveszetten menekült és percek alatt tűnt el a közeli házakban és pincékben.

A figyelő posztok különösen csendőrök munkáját nehezítik meg, mert az egyenruha, de különösen a karkastoll és a napfényben meg-megcsillanó szurony már több kilométerről felismerhető. Néhány élelmes, vérbeli csendőr néha megkísérli ugyan, hogy kilétét álcázza, ilyenkor azonban helyzete veszélyes, mert előírt öltözéke hiányával vét szabályzata ellen. Magam is találkoztam egy alkalommal egy csendőrrel, aki elnyújt civilsapkát és viharvert esőkabátot viselt és fegyverét a kabát alá rejtette. Többi felszerelési tárgyait a közeli nádasban tette le. Az eredmény nem is maradt el, mert a szigonyozók gyanútlanul halásztak, amíg a nagyszzerűen álcázott csendőr közülük nem toppant. Amint az egyik orvhalász később mesélte, vándorlegénynek nézték.

K. és M. községek majdnem egészen össze vannak épülve, sok a szőlő a környéken. Még az idegennek is feltűnik, hogy mennyi olt a kutya. Nincs ház, hogy ne volna, de sok helyütt kettő is van. Az orvhalászt éjjel, ha halászni megy, természetesen saját kutyája nem ugatja meg, ha azonban idegen közeledik, a szélső háznál a kutya vonítani kezd, a szomszéd kutyák sem hallgatnak és pillanatok alatt olyan kutya koncert van, hogy a partőrök akár azonnal vissza is fordulhatnak, mert aki halászott, az a kutyák riadójára vagy a jó fedezéket nyújtó nádasokba húzódik, vagy egy közeli házba menekül.

Ezen a vidéken történt meg velem, hogy egy hideg májusi napon, a vasúti vágány mentén haladva gyermek sírásra lettem figyelmes. Az egyik ház előtt sirt egy 10 év körüli leányka és síró hangon kiabált az apja után. Odaérve szánakozóan megkérdeztem tőle, hogy mi a baja. Azt a választ kaptam, hogy egyedül van otthon, apja elment a boltba és mert már nemsokára besötétedik, fél egyedül. Gyanusnak tűnt a dolog és mintegy 100 lépésnyit tovább haladván, velem levő két embereket az útmenti árok fedezetében visszaküldtem, magam pedig szintén elrejtőzve, éles távcsöveimmel figyeltem a

környéket, Mintegy negyedórai várakozás után nádzizegést és csobogást hallottam. A síró gyerek apja jött a nádasból, hátán jól megrakott zsák, kezében szigony. Akkor fogtuk el, amikor háza kapujába ért. Halzsákmánya ca 10 kg. ponty volt, ha jól emlékszem 3 darabban. Mindhárom ponty ikrás volt.

A balatoni orvhalászt három csoportba lehet osztani.

Az első, és ez a szelidebb fajta, a nyomor embere. Cigányok, szegény zsellérek, akik lopni mennek, mert otthon sok a gyerek és kevés a kenyér. Köznapi, szürke emberek ezek, akik elfogatásukkor nem is igen szoktak menekülni, szegényes szerszámmal dolgoznak, még rendes szigonyra sem telik nekik, hanem az eltört vasvillával mennek szigonyozni, vagy összetákoltt borítóval, vagy ócska, leginkább másoktól lopott hálóval halásznak.

A második fajta, ez a veszedelmes, a virtuosus orvhalász. A legtöbbje fiatal, 20—30 év körüli legény. Sokszor ivás, duhajkodás után, a korcsma gőzét a halászzal járó veszélyben akarják kiadni, néha öten-hatan mennek a Balatonra azzal a feltett szándékkal, hogy ha jönnek a partőrök, majd ők ellátják a bajukat. Ezek majdnem minden esetben szembeszállnak a partőrökkel, a menekülés útját csak akkor választják, ha csendőrt sejtene a közelben, vagy ha látják, hogy mégis csak ők fognak alul maradni.

A harmadik, de egyben legkártékonyabb fajta a vérbeli orvhalász. Hihetetlenül hangzik, de olyan is van köztük, Sz. P., aki tervszerűen halászik, állandó üzleti összeköttetésekkel rendelkezik, halát jól tudja értékesíteni és az orvhalászat a főfoglalkozása. Szép szőlő és ház tulajdonosa, minden évben 3—4 esetben lesz feljelentve. Kis halra nem halászik, csak nagy fogas, harcsa és ponty kell neki, hálószerzáma elsőrendű anyagból, szakszerűen készül.

Főleg a fogasos, sziklás vizeket halássza finom eresztő hálóval.

Sz. P. apja mint vincellér telepedett le a Balaton partján. Amint orvhalász híre nőtt, úgy gyarapodott vagyona is. Híres volt nagy mulatozásairól, volt eset, hogy egy éjjel 100—200 békebeli jó koronát is elcigányozott cimborái társaságában. Az is növelte orvhalász tekintélyét, hogy egy alkalommal, amikor félt, hogy a vasuton eltalálják csipni értékes szállítmányát, orvszákmányát, gyönyörű fogasokat, nagy sebtében összevásárolt levágott borjúk hasába varrva csempészte ki Bécsbe, ahova annakidején üzleti szálak fűzték.

Az idő viszontagságai, az állandó hideg vízben való járás azonban férfikora delén megtámadta szervezetét, az állandó meghűléses állapot tüdővésszé fajult és pár évvel ezelőtt, 50 éves korában átköltözött az örök halásztérületre.

Szép vagyonát nagyszámú családjára hagyta. A gyerekek, bár biztonság kedvéért mindegyik kitanult egy-egy mesterséget, folytatják a család szinte tradicionális foglalkozását, az orvhalászatot. A hálókötésben egytől-egyig művészek, kiváló hajóépítők és ügyes kereskedők. Gyakran találkozom velük. Bár tudják, hogy jelenleg a legkomolyabb veszedelmet jelentem számukra, minden találkozáskor a legelőzékenyebben s udvariasan viselkednek. Ha velem van egy emberem, vagy akár idegen is, halászatról még csak beszélni sem lehet velük az ő személyüket illetőleg. Ha azonban néha egyedül vagyok, akkor mindent őszintén elbeszélnek, kérkedésből, de talán méginkább azért, hogy bosszantsanak.

Egy ízben igen érdekes párbeszéd folyt le köztem és a legidősebb fiú között. Találkozásunk előtt pár héten

keresztül valóságos balszerencse üldözte őket. Mintegy 250 méter eresztőhálójukat szedték fel partöreink, négy jól megépített csónakot koboztunk el tőlük és találtunk a nádasban egy ca 50 méteres új húzóhálót is, melyről az első pillanatban meg lehetett állapítani, hogy az ő kezük munkája.

—Hát (keresztnevéen szólítottam), hogy megy az üzlet, mi újság. —Köszönöm szíves kérdésed tekintetes úr, — válaszolta — nem panaszkodhatunk. Hanem tessék tudni, az a húzó háló a multkor, amit a nádból elvittek nem az enyém volt ám.

— No ne mondja, úgy ezen a környéken senki sem tud hálót állítani, mint maga.

— Nem mondom, hogy más csinálta, — nevette el magát — de nem magunknak. Ha jól megfizetnek, csinálók én másnak is hálót, most is meg van egy rendelve, csak a cérna nem jött még meg. Van ugyan valami kevés itthon, de az kell nekem, mert mostanában igen sok jó hálómát elvitték.

—Hát ilyen nagy anyagi veszteség mellett is kifizetődik a halászat? kérdeztem.

— Kérem, — válaszolta —, a hálócérnát a gyárostól szerzem be nagyban. Egy nap alatt megkötünk két rendes eresztőt, darabja nem kerül többbe mint 10 pengő. Ha egy hálóval megfogok 3 fogast, már kifizette magát, még egy kis haszon is marad, akkor már vihetik is, úgysem szeretek kiázott, gyenge hálóval halászni, az már nem elég erős az én halaimnak.

— És a csónakok? — Vettem oda a kérdést.

—Hát igaz, hogy az már egy kicsit nagyobb munka, de hát egy kis faanyag is akad még. Uram, amíg Balaton lesz és én leszek, meg kender terem, addig én halászni fogok. Ha megfognak, megbüntetnek, megfizetem, de nem mindig fognak meg, akkor megkeresem a büntetésre valót is.

Ugyanez a vérbeli orvhalász egy alkalommal azt is elmesélte nekem, hogy ha halászni megy, a parti fűzesbe beáll egyik testvére, vagy rokonygyerek, ő csak ezeket figyeli. Abból, hogy parti figyelője melyik fűz, vagy nyárfa mellé áll, pontosan tájékozva van a parton történő dolgokról. Tudja, hogy mikor jelennek meg csendőrök a láthatáron, mikor jön az országúton gyanús gyalogos ember vagy biciklista, tehát mindenkor tudja magát mihez tartani. Természetesen egyet nem árult el, ennek a körmönfont jelbeszédnek a kulcsát.

Kétségtelen, hogy ez az ember a balatoni vérbeli orvhalász legjavából való. Kedvét elvenni semmiféle üldözéssel nem lehet. A bérlő részvénytársaság egy időben úgy próbálkozott vele, hogy káros munkáját meg akadályozza, hogy jól fizetett részes halásznak alkalmazta. Az alkalmazotti viszony azonban nem tartott sokáig. Hiányzott neki a halászatnál a veszély izgató érzése, nem tudta magát beleélni a tudatba, hogy jogosan halászhat, senki sem háborgatja és egy szép napon arra hivatkozva, hogy nincs keresetével megelégedve, szolgálatát felmondotta.

Az orvhalászok óvintézkedéseit, agyafúrt taktikájukat a halőröknek és ellenőrző közegeknek ki kell alaposan tanulmányozni, ha nem akarnak sorozatosan eredménytelenül hazatérni fárasztó útjukról. Az orvhalász a partőrökkel szemben mindig előnyben van. Elsősorban is jobban ismeri a terepet és mert minden kunyhó, ház védő mendéket nyújt neki menekülése közben. Még nagyobb előnyt jelent számára az a körülmény, hogy sokkal mozgékonyabb és gyorsabb, mint a partőr. Ez nem azt jelenti, hogy a partőrök nem valami fürge legények, hanem azt, hogy míg az orvhalász rossz, kimélésre nem érdemes

ruhában, könnyen öltözve alig néhány lépésnyire házától már megkezdheti halászatát és ha menekülésre kerül a sor, pihenten hálóját vagy szigonyját a nádasban, vagy akár nyílt terepen is elhajtva, a veszélytől sarkalva gyorsan tud futni, addig a partőr esetleg 25—30 km-es gyaloglás után, egy-két napi étellel és tarisznyákkal, melegen öltözve, — mert hiszen a hideg éjszakákat is a szabadban, sokszor mozdulatlanul leszen feküdvé kell töltenie — a mozgásban nagyon akadályozva van,

Folyt. köv.

TÁRSULATOK—EGYESÜLETEK.

Az Országos Halászati Egyesület f. évi március hó 21-én, Budapesten, a Földművelésügyi Minisztérium épületében tartotta rendes évi közgyűlését a tagok nagy részvétele mellett.

Elnök: Répássy Miklós alelnök, jegyzőkönyvvezető: Fischer Frigyes igazgató.

1. **Elnök:** Üdvözlöm az Egyesület szép számban megjelent tagjait és vendégeit s bejelentem, hogy egyrészt a f. évi március 10-ére kitűzött közgyűlés nem volt határozatképes, másrészt, hogy a mai közgyűlés alapszabályaink értelmében a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes.

A jegyzőkönyv vezetésére felkérem az Egyesület igazgatóját, annak hitelesítésére pedig Paluzsa László és Zimmer Ferenc tagtársakat.

Felkérem az igazgató urat évi jelentésének előterjesztésére.
2. **Igazgató:**

Tisztelt Közgyűlés!

Tógazdáink karácsonyfája 1934 évben nem volt a bőség és a boldogság ajándékaival megrakva. Bizony hiába kerestük rajta a kedvező gazdasági élet nyájasan világító fényét, a megelégedés dús ajándékait, csak a remény szerényen pislogó gyertyácskái, csak a biztató jövő homályosan pattogó szikraszórai voltak rajta. Sok ága teljesen sötét volt, jeléül az elhagyatottságnak, jeléül a még mindig be nem való, eredményt nem hozó tervezetéseknak.

És mégis amikor a súlyos gazdagodok közepette végignézzünk tógazdáink elmúlt esztendején s a mérlegnek összegező vonását meghúzzuk, azt látjuk, hogy ez a mezőgazdasági ág nem szenvedett annyit, mint a többi s ha nem is jövedelmezett úgy, amint régen — de el is szokott már a gazda a dús jövedelemtől! — azt látjuk, hogy a verejtékes fáradozásnak, a szívós, kitaró munkának mégis meglelt az eredménye.

Természetes a tőkájében kimerült, gazdasági felszereléseiben leromlott gazdának talpraállítására, bármily gazdaságvédelmi intézkedések jönnek, bárhol mondja is Tyler és a Gazdaságtudományi Intézet, hogy az agrárállás 36%-ról 24%-ra szállt le, csak lassan történhetik. A súlyos beteg, a legyengült szervezet csak lassan reagál a gyógyszerre, s a gyógyulás is az igen súlyos bajból, amelyben a magyar gazda szenved, csak igen lassan lehetséges.

Nézzük tehát végig az elmúlt esztendőt, okuljunk annak eseményein, vonjuk le következtetéseinket a jövőre, s induljunk bizalommal az új termelési év felé.

Az 1933 év termésének maradványait az 1934 év elején sikerült úgy ahogy értékesíteni. Nagy része volt ebben a belső fogyasztás jelentős emelésének, a céltudatos propagandának s úgy a termelők, mint a kereskedők némi szervezethez. Addig nem várható siker, amíg a szervezett iparral szemben szervezetlen mezőgazdaság áll. Egyesületünk látva ennek a gondolatnak átütő erejét, összegyűjteni kívánta a szétszórt erőket, mert csak így lehet célhoz érni.

A székesfővárosnál a fogyasztási adó mérséklése és rendezése, a városi vámok utánfizetésének méltányos rendezése érdekében több kérvényt adtunk be és küldöttségeket küldtünk. Az eredmény nem volt kielégítő, de vannak kérdések, amelyekben meg kell mozdulni, még ha sikert el se lehet érni.

A halszállításoknál a vasúton eddig élvezett kedvezményeket az egyesület 1934 évre újból megszerezte.

A belső értékesítés egyrészt a halárak jelentékeny hanyatlása folytán, másrészt a céltudatos és áldozatot igénylő propaganda következtében a kívánalmaknak egészen megfelelő volt. Sajnos, mindinkább a belső fogyasztásra kell halászatunk jövőjét alapítani, mert a kivitelt egészen megbízhatatlan. Az önellátásra törekvés, ezzel kapcsolatban a külföldi vámok elérhetetlen magasságba való emelése, a devizaneheztségek a kivitelt annyira kockázatosá és lehetetlenné teszik, hogy értékesítésünket arra alapítani nem lehet.

Sajnos, termésünk egy részét azonban mégis a külföldön kell értékesítenünk, hogy külföldi iparcikket szerezhessünk és mert terméstelembőlünk van, amelyet csak így lehet elhelyezni.

Egyesületünk ezért a M. kir. Külkereskedelmi Hivatallal, a külforgalmat irányító tárcaközi bizottsággal állandó összeköttetés-

ben volt s így elérte, hogy Ausztria kivételével majdnem minden külföldi államba irányított halszállítmányaink után adótérítést kaptunk, s ezáltal halaink a külföldi piacokon versenyképesek voltak.

Ahol másként nem ment, kompenzációs alakban kíséreltük megnyitni a külföldi határokat.

Németország fenntartotta az előző évben megállapított 3500 q évi kontingentiált mennyiséget s bárha az év végén úgy látszott, hogy ezt felemelni sikerül, az eredmény még nincsen kezünkben.

Ausztria akadály nélkül engedte be a 3000 q félelvi hal bevitelét a szokott 15 a. k. vám mellett.

Lengyelországgal tavasszal répamag ellenében próbáltunk kompenzációs üzletet kötni, sajnos nem sikerült, mert a répamag behozatala gazdáink ellenállásán meghiúsult. Ennek dacára sikerült mintegy 960 q-t kivinnünk.

Csehország rendszeres halellátásába nem sikerült bekapcsolódnunk, pedig a régebbi időben különösen karácsony után jó fogyasztónk volt a cseh piac. Itteni kivitelünk kerekén 570 q-ra rúgott.

Romániába elvettve szállítottak a határhoz közeli gazdaságaink, de itt is minden kigondolható akadályt gördítettek bevitelünk elé.

Olaszországba compót, Angliába élőpontyot vittünk ki, aminek megemlézése nem is annak értéke miatt fontos, hanem kereskedelmünk életrevalóságát mutatja, amely minden lehetőséget megragad, hogy haltermésünk minél kedvezőbb értékesítését lehetővé tegye. Összes kivitelünk kerekén 13.000 q volt.

Külkereskedelmünk erőteljes előmozdításában nagy része van az illetékes minisztériumok és a M. kir. Külkereskedelmi Hivatal nagyvonalú támogatásának, melyért ez úton legyen szabad legőszintébb és legmelegebb köszönetünknek kifejezést adni.

A tavaszi mezőgazdasági kiállítás halászati pavillonja ez évben is nagy látogatottságnak örvendett. A nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel verseny nem volt, mert egyrészt megfelelő díjakat beszerezni nagyon költséges lett volna, másrészt tógazdáinknak túlságos anyagi áldozatot okozott volna halaikat messziről felszállítani. Az akváriumokat a Magyar Tógazdaságok Rt., gr. Károlyi László felgyői uradalma, dr. Karczag József baracsi tógazdasága, a gödöllői M. kir. Baromfitenyésztő Szakiskola töltötték meg a tógazdaságok legkülönbözőbb fajtájú és éviáratú halával. Schwarz Izidor a Velencei-tó halanyagát, a Zimmer r. t. a Balaton gyönyörű fogasainak, Barta Lipótné a folyami halászatnak különleges példányait, az Alduna vizáját és harcsáját mutatták be. A magyar pisztrángot a sopron-kőhidai fegyintézet igazgatója dr. Udvardy Jenő két akváriumban mutatta be. Major János modern horgászati eszközei méltó feltűnést keltettek, míg az Adám Miksa r. t. halászati eszközei és izlésesen elhelyezett hálói az egész pavillonnak kiváló keretet és dísz kölcsönöztek.

Szegeden az ünnepi hét alatt az Alföldkutató Bizottság az egyetemi állattani intézettel dr. Kogutovics Károly egyetemi tanár kezdeményezésére igen szép tiszai halászati kiállítást rendezett, mely nagy sikerével az idegenforgalomnak jelentős vonzereje volt.

A XVI. Nemzetközi Mezőgazdasági Kongresszus keretében a halászati szakosztály a külföld nagy részvétele mellett a teljes siker jegyében folyt le. A tárgyalások főként az értékesítés kérdése körül forogtak és sok értékes felszólalást idéztek elő. Ez alkalommal mutatták be a Mezőgazdasági Múzeum újból átrendezett halászati csoportját, mely külföldi vendégeink előtt nagy tetszést aratott. Cessze országokból jöttek tógazdák megnézni halászatunkat, a Balatont és több tógazdaságunkat, s a látottak felett igaz elismerésüket fejezték ki.

Aleksander Mazaraki, a lengyel halászati egyesületek szövetségének elnöke, Z. Nadratowski, és Scipio del Campo gr. lengyel tógazdák tanulmányozták alaposabban halászatunkat.

Tanulmányúton több időt töltöttek nálunk Karlo Langhoffer bánsági jugoszláv halászati felügyelő, akinek a gumigyűrűs kecségék rejtélyének megoldását köszönjük és dr. Slavko Muzinics a beogradi földművelésügyi minisztérium halászati osztályának vezetője.

Egyesületünk ez évben indította meg a fenékhorgos használatának széleskörű vitáját, melyhez részben a „Halászat“ hasábjain, részben a halászati felügyelőségnek beadott nyilatkozatokban a halászatnak majdnem minden számottevő tényezője hozzájárult. A kérdés ily módon megért a megoldásra, s legközelebb meg fog történni a mindenünnen befutott nézetek figyelembevételével.

A sporthorgászat könnyebb gyakorlása végett 1934-ben 30 napi érvényességgel idenyhalászsíjgyet adtak ki 2 P-ért, ezenkívül a Balatonra jövő külföldiek részére igen könnyen megszerezhető kedvezményes horgászsíjgyeket rendszeresítettek.

Mint érdekességet említem meg, hogy október hó 30-án a Dráva és Mura folyókon a kormány az éjjeli halászatot megtiltotta. Ennek az intézkedésnek háttérben az volt, hogy a horvát emigránsok mint drávi halászbérlők jöttek át magyar területre.

Pisztrángos gazdaságaink ez évben szintén nagy lépést tettek előre.

A sopron-kőhidai fegyintézet mellett 2 nagyobb és több kisebb nevelő tó létesült kerekén 600 m² területtel az intézet agilis igazgatójának, dr. Udvardy Jenőnek kezdeményezésére.

A lillafüredi pisztrángos költőház és 6 tóból álló tógazdaság ez évben teljes üzembe került. A költőház kerekén 50.000 darab sebes- és 40.000 darab szivárványos-pisztrángikrát költött ki részben saját tavainak benépesítésére, részben különböző oldalról igényelt pisztrángos vizek ellátására.

Szakirodalmunk ez év folyamán értékes művel gyarapodott. Dr. Éhik Gyula „Prémes állatok tenyésztése“ című munkájában alaposan tárgyalja úgy a szárazföldön, mint a tógazdaságokban tenyészthető prémes állatok természetrajzát és életfeltételeit. Aki, mint a tógazdaság mellékterméke iránt, a prémes állatok tenyésztése iránt érdeklődik, avatott kalauzt talál a könyvben és nagy haszonnal forgathatja a tömören és világosan megírt, gazdasági szempontokból is igen jól megalkotott mű lapjait.

A nemzetközi limnológiai egyesület VII. kongresszusát ez évben Belgrádban tartotta, melyen magyar részről dr. Hankó Béla debreceni egyetemi tanár, dr. Maucha Rezső és dr. Unger Emil egyet. magántanárok, dr. Kol Erzsébet Szeged, dr. Varga Lajos Sopron és dr. Wolsky A. Tihany vettek részt.

A fontosabb személyi ügyekről a következőkben számolok be: Tomcsányi V. Pál egyesületünk érdemes elnöke a nemzetközi döntő bíraskodás terén teljesített értékes és kitűnő szolgálatai elismeréséül az I. oszt. Magyar Erdemkeresztet kapta. Igazán átértett jókívánságainkhoz, melyet az egyesület nevében a választmány annakidején kifejezett Önagyméltóságának, legyen szabad mindannyiunk nevében azt hozzáfűzni, hogy siker és boldogság kísérje további pályáján, s kérjük hogy pályája bármily magasra is vezetne, a mi szerény egyesületünket továbbra is tartsa meg szíves jóindulatában.

Igmándy Atadár választmányi tag a közéletben szerzett érdemei elismerése fejében a m. kir. gazdasági főtanácsosi címet nyerte el.

Csörgy Titusz kísérletügyi főigazgatót a debreceni gr. Tisza István Tudományegyetem a bölcsészet-tudományok tiszteletbeli doktorává avatta.

dr. Entz Géza, a Magyar Nemzeti Múzeum természetrajzi tárainak főigazgatója, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem nyilvános rendes tanára lett.

dr. Dudich Endre, egyetemi magántanár, múzeumi ör ugyan-ezen az egyetemen nyilvános rendkívüli tanárrá nevezetett ki.

Fischer Frigyes miniszteri tanácsosi cím és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsos miniszteri tanácsossá lépett elő, vitéz Illésy Zoltán, kir. műszaki tanácsos a miniszteri osztálytanácsosi címet és jelleget kapta.

Heincz Pál, kir. műszaki tanácsosi cím és jelleggel felruházott kir. főmérnök, a Soroksári Dunaág halászati társulat igazgatója kir. műszaki tanácsossá lépett elő.

Az örvendetes személyi eseményeket szomorú esetek szöttek át, amelyekről a következőkben számolok be:

dr. Dobránszky Béla, egyesületünknek éveken át alelnöke, a magyar halászat kimagasló alakja váratlanul, hirtelen elhunyt. Férfi erejének teljében, közzgazdasági működésének változatos, nagy skálájú köréből összetört idegekkel roskadt kisfia sírjára. Az utlöröknek és önzetlen nagy munkásoknak kijáró megilletődéssel tessen le az egyesület cipruságát alig kizöldült sírjára.

Kardos György, régi érdemes balatoni halászbérlő, aki Herman Ottónak hírneves balatoni munkájához adatokat szolgáltatott, magas korban elhunyt.

Preysz Gusztáv, m. kir. kormányfőtanácsos a biharugrai tógazdaság részes társa érdemes közéleti tevékenység után elhunyt.

Ruffy Pál, ny. államtitkár a halászat úttörője, egyesületünk első formájának a felsőmagyarországi halászegyletnek volt titkára, aki egyesületünknek is első titkára volt, hosszú, munkás és érdemekben dús élet után 80 éves korában hunyta le szemét.

Schwarz Izidor, vál. tag, a Velencei tónak évek hosszú során át bérlője hirtelen halállal váratlanul elhunyt. Egyesületünk munkás tagját, a tudományos kutatás lelkes pártolóját vesztette el a férfikora delén elhunyt halásztársunkban.

Szomorú beszámolómmal ezzel véget ért. Megilletődött szívvel idézzük szemünk elé kedves társaink emlékét s kegyeletünk soha el nem hervadó virágával borítjuk be sírhalmaikat. Nyugodjanak békében!

Tagmozgalmunk az elmúlt év folyamán a következő volt: Belépett 6 új tag, kilépett 7, meghalt 3, úgy hogy az apadás 4.

A rendes tagok száma 1934 év végén 209 volt, a Halászat belföldi előfizetőinek száma 54, külföldi előfizetőinek száma 21 volt.

Évi ügyirattforgalmunk száma 79 darab volt. Id. Zimmer Ferenc tagtársunk által alapított jótékonyági alap az év folyamán nem változott, Kamataival együtt 610 P-t tett ki.

A propaganda alap 1934. évi végösszege 5566 P 99 f volt. Mélyen tisztelt Közgyűlés! Beszámolóm végére értem. Szomorú és örvendetes események váltották fel egymást, amint ez az életben lenni szokott. A mai nehéz gazdasági helyzet főleg a gazdától követeli a legtöbb áldozatot. A kötött deviza gazdálkodás, a pengő értékének tartása, az ipar védelme a gazdák nagy tömegét olyan helyzetbe sodorta, hogy talpraállításukról a kormánynak kellett a gazdavedelmi intézkedésekkel gondoskodni. Annak dacára a védett gazda, aki ezer baj és gond között odaadással műveli földjét, azzal a biztos tudattal tartson ki küzdelmes sorsában, hogy az övéhez hasonló áldozatot a hazának egy polgára se visel, s hogy ennek az önfeláldozó, megfeszített munkának meg fog jönni az eredménye talán sokkal hamarabb mint gondoljuk. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Kérem jelentésem szíves tudomásul vételét.

Elnök: Kíván valaki az igazgató jelentéséhez hozzászólni? Minthogy senki sem jelentkezett, határozatilag kimondom, hogy a közgyűlés a jelentést egyhangúlag elfogadta.

3. Felkérem igazgató urat, hogy a választmány részéről az 1934. év folyamán felvett tagok névsorát olvassa fel.

Igazgató: Az 1934. évi közgyűlés óta a mostani közgyűlésig a választmány által felvett tagok a következők:

1. vitéz Boros György, Somogyárd, 2. Szóják Ernő, Tiszaug, 3. Landesmann Andor, Medgyespuszta, 4. dr. Jelics Mihály ügyvéd Baja, 5. Keresztes Lajos halgazdasága, Kiskunhalas, 6. Papp Anna főadjunktus, Budapest.

Elnök: Kíván valaki a tagok felvételéhez hozzászólni?

Ha nem, úgy határozatilag kimondom, hogy a közgyűlés a felolvasottaknak tagfelvételét megerősíti.

4. **Elnök:** Felkérem dr. Maucha Rezső számvizsgáló bizottsági tag urat a vagyonskimutatás és az 1934. évi zárszámadás előterjesztésére.

Dr. Maucha Rezső:

Zárszámadás az 1934. évről.

Bevétel:

Maradvány 1933 évről:		
a) postatakarékpénztári folyószámlán	1091:56 P	
b) házi pénztárban	337:40 P	1428:96 P
Tagdíjakból és előfizetési díjakból	2073:80	"
Hirdetési díjakból	436:20	"
Adományokból	388:—	"
A m. kir. földművelésügyi miniszter támogatása	1000:—	"
Halpropagandára	672:50	"
Egyéb bevétel	56:72	"
Összesen:	6056:18 P	

Kiadás:

A „Halászat” nyomdaköltsége	1470:57 P	
Postaköltségek	82:89	"
Irodai költségek	74:—	"
Igazgató tiszteletdíja	600:—	"
Szerkesztő	700:—	"
Pénztáros	400:—	"
Írói	1079:36	"
Halpropagandára	66:30	"
Egyéb kiadás	93:49	"

Átvitel mint egyenleg:

a) postatakarékpénztári folyószámlán	1175:44 P	
b) házi pénztárban	314:13	1489:57
Összesen:	6056:18 P	

Vagyonskimutatás.

a) **Értékpapírok:**

1.	3 darab	2000 K. n. é. 4 ^o /20-os Mát. záloglevél	
2.	3	1000 " "	
3.	1	1000 " "	
4.	2	200 " "	
5.	3	200 " "	
6.	2600	6 ^o c-os hadikölcsönkötv. (zárolt)	
7.	4000	" " " (III.)	
8.	1400	" " " (V.)	

b) **Készpénz:**

Postatakarékpénztári folyószámlán	1175 P 44 f
Házi pénztárban	314 " 13 "
Összesen:	1489 P 57 f

Kíván valaki hozzászólni?

Ha nem, úgy határozatilag kimondom, hogy a közgyűlés a számvizsgáló bizottság jelentését egyhangúlag tudomásul vette és a pénztárosnak a felmentvényt megadta.

5. **Elnök:** Felkérem Németh Endre pénztáros urat, hogy az 1935. évi költségeloirányzatot terjessze elő,

Németh Endre:

Költségeloirányzat 1935. évre.

Kiadás:

A Halászat nyomdaköltségei	2400:— P
Postaköltségek	150:— "
Irodai költségek	100:— "
Igazgató tiszteletdíja	600:— "
Szerkesztő tiszteletdíja	700:— "
Pénztáros	400:— "
Írói tiszteletdíjak	1200:— "
Előre nem látottakra	250:— "
Összesen:	5800:— P

Bevétel:

Maradvány 1934 évről	1489:57 P
Tagdíjak és előfizetési díjak	2100:— "
A m. kir. földműv. miniszter támogatása	1000:— "
Hirdetések	500:— "
Adományok	600:— "
Egyéb	110:43 "
Összesen:	5800:— P

Elnök: Kíván valaki a költségeloirányzathoz hozzászólni? Ha senki, határozatilag kimondom, hogy a közgyűlés a költségeloirányzatot egyhangúlag tudomásul vette.

6. **Elnök:** A választmánynak 3 taggal való kiegészítése ügyében a választmány a közgyűlésnek azt javasolja, hogy mivel a jövő évben az egész tisztikar választás elé kerül, a választmány kiegészítését mellőzze.

A közgyűlés az elnök bejelentését egyhangúlag tudomásul vette.

7. **Elnök:** Minthogy az alapszabályszerű időben indítvány nem érkezett be, a közgyűlést, berekesztem.

Az Országos Halászati Egyesület választmánya f. évi március hó 21-én ülést tartott, melyen Répássy Miklós elnöklelte alatt jelen voltak: vitéz báró Szurmay Sándor alelnök, Corchus Zoltán, dr. Iklódy-Szabó János, dr. Kovács Vilmos, Kuttner Kálmán, dr. Lukács Károly, dr. Paluzsa László, Purgly Pál, dr. Unger Emil és Zimmer Ferenc választmányi tagok, Fischer Frigyes igazgató, Illésy Zoltán titkár és Németh Endre pénztáros.

Távollétüket kimentették: Tomcsányi V. Pál elnök, Antalffy György, dr. Goszthony Mihály, Hirsch Géza dr. Isgum Ádám és Stieber Antal választmányi tagok.

Elnök üdvözli a választmány megjelent tagjait és felkéri az igazgatót a napirend ismertetésére.

Igazgató: Mielőtt a mai választmányi ülés egyetlen tárgyára, a közgyűlés előkészítésére áttérne, kéri a választmányt, hogy egyszersmind a folyóügyeket is intézze el. Ennek keretében bejelenti:

1. Az egyesület választmányának megbízásából a karácsonyi és húsvéti munkaszünet korlátozása ügyében előterjesztést tett a földművelésügyi és a kereskedelemügyi miniszter urakhoz. Válasz azonban a beadványra még nem érkezett.

Tudomásul szolgál.

2. Az egyesület nevében kérvényt adott be a külföldi sűrűs szállításoknál a vasárnapi munkaszünet korlátozása érdekében. Felolvassa a kereskedelemügyi miniszter úrnak az egyesület-hez intézett átiratát, mely szerint az élőhalnak a külföldre való szállításával kapcsolatban az elkerülhetetlenül teljesítendő munkák elvégzése nincs eltiltva.

Tudomásul szolgál.

3. Felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszter úrhoz és átirát a m. kir. Külkereskedelmi Hivatalhoz, hogy a halászati ügyekben hozandó döntések előtt az egyesületet illetve annak küldöttjét minden esetben halgassák meg. A kérelemre válasz még nem érkezett.

Tudomásul szolgál.

4. A választmány előzetes hozzájárulásával egy háromtagú bizottság beadványt adott át Budapest székesfőváros polgármesterének, melyben a városi vámosok ügyében visszamenőleg kiadott rendelkezések módosítását kéri. A bizottság eljárta az ügy előadójánál, Zielinszky tanácsnok úrnál is és az ügy kedvező elintézését szorgalmazta.

Tudomásul szolgál.

5. **Tóth Kálmán,** velencei halászbérlő kéri az egyesületet, hogy járjon közbe a belügyminiszter úrnál, hogy a Velencei tavon a vízjárművek kötelező bejelentése és ezzel kapcsolatban azoknak rendszámmal való ellátása keresztülvitessék. A kérést azzal indokolja, hogy a víziközlekedésben tapasztalt rendszertelenség a halászatnak nagy károkat okoz s mivel a vízjárművek számmal nincsenek ellátva, még a feljelentést se tudja megtenni, mert azok tulajdonosa ismeretlenek.

A választmány megbizta az igazgatót, hogy Tóth Kálmántól ezirányú kérelmet kérjen be, s azt az egyesület pártolól fogja a belügyminiszter úrhoz áttenni.

6. Tagul jelentkeztek: Keresztes Lajos Kiskúnhalas és dr. Jelics Mihály Baja.

A választmány a nevezetteket a közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében tagul felveszi.

7. *Németh Endre* pénztáros jelentést tesz az 1934. évi zárszámadról, amely 6056 P 18 fill. bevétellel és ugyanannyi kiadással rendben találtatott.

Az 1635. évi költségvetést a választmány 5800 P bevétellel és ugyanannyi kiadással jóváhagyta.

8. *Elnök* bejelenti, hogy a választmányban üresedésben levő 3 tagsági hely betöltése ügyében a kijelölt bizottság ülést tartott, de mivel a választmánynak egyhangú előterjesztést nem tud tenni és mivel a jövő évben általános tisztújítás lesz, melyen az egész választmány újból választás alá kerül, végül mivel a választmány 27 tagból áll, tehát az ügyek elintézésére megfelelő választmányi tag van, a közgyűlésnek a választmány azt a javaslatot fogja tenni, hogy az üresedésében levő helyek betöltését a közgyűlés ezuttal mellőzze.

Tudomásul szolgál.

9. *Zimmer Ferenc* beadványt intézett az egyesület választmányához, amelyben panasolja, hogy az utóbbi időkben a kereskedelmet többrendbéli sérelmek érték. Javasolja ezzel kapcsolatban, hogy a választmány állítson össze egy bizottságot, amelyben a termelők, a nagy- és kiskereskedők képviselve legyenek, amely a sérelmeket megtárgyalja és azok kiküszöbölése tekintetében az egyesületnek javaslatot tesz.

A választmány beható tárgyalás után a nagykereskedők részéről: Paluza László és Zimmer Ferenc, a kiskereskedők részéről: Steiner Mór, a termelők részéről: dr. Bischoff Sándor és Corchus Zoltán urakat küldötte ki ebbe a bizottságba és felhívta az igazgatót, hogy a bizottság összehívása és tárgyalása iránt a szükséges intézkedéseket tegye meg.

A *Mosoni Kisdunaj Halászati Társulat* újra alakult. Skultéty Miklós Győrvmegye alispánja március 8-án közgyűlésre hívta össze az érdekelteket, akik az újraalakulást egyhangúlag kimondták és elnökül Szikora Miksa főhercegi uradalmi főtitkár, alelnök igazgatónak Tóth Sándort Halászi község főjegyzőjét választották meg. Kimondta a közgyűlés, hogy a társulat kötelékébe kívánja bevonni a nagy Dunának országhatárt képező fél medrét és jobbparti holtágait is.

A *Marcali Halászati Társulat* március 8-án tartotta meg évi rendes közgyűlését. A múlt évi elszámolás és költségelőirányzat megállapítása után elhatározták, hogy a Marcali torkolatánál megépítik az Orsz. Halászati Felügyelőség által tervezett pontyivadéknevelő telepet, a Marcal vízszíneinek emelésére pedig a torkolati zsilipnél egy állandó táblás elzárást létesítenek. A halászati bérletből Kun Géza kivonul, azúrl új árlejtés tartása válik szükségessé.

A társulat elnökévé dr. Amtmann István Győr városi tanácsnokot választották meg.

A *Balatoni Halászati Társulat* március 22-én Budapesten tartotta meg évi rendes közgyűlését dr. Lénárd János elnökletével. Bariss Gyula igazgató kimerítően ismertette a társulat évi működését és a Balatoni halászata körül felmerült eseményeket. A választmány kiegészítésére új tagokul választották meg dr. Strommer Viktorin tihanyi apátot, Szentiványi Bélát és Ráday Andort, számvizsgálókul pedig Engel György, Papp László és Makkay István tagokat. A közgyűlés tárgyalta a múlt évi számadást és az 1935 évi költségelőirányzatot. Elhatározta a közgyűlés, hogy az 1934 évben bevezetett egységes 60 pengős évi és 9 pengős heti sporthorgász engedélyek, valamint a külföldiek részére váltható egységes horgász jegyek rendszerét próbaképpen ez évben is fenntartja. A Balatoni Sporthorgász Társaság a horgász szabályzat megváltoztatására 4 pontból álló kérelmet terjesztett elő. Idevonatközlőleg a közgyűlés egy bizottságot küldött ki azzal a felhatalmazással, hogy a kérelmet az Országos Halászati Felügyelőség, a halászatot bérelő rt., végül a Balatoni Sporthorgász Társaság képviselőinek bevonásával tartandó értekezleten tárgyalja és hozzon az 1935 évre szóló érvénytel határozatot arra nézve, hogy a négy pontban felsorolt kívánások közül mit tart és mily mérvben teljesíthetőnek.

Az *Esztergomi Halászati Társulat* március 29-én tartotta évi rendes közgyűlését dr. Brenner Antal elnöklete alatt. Schalkház Ferenc igazgató a társulat múlt évi működéséről tett jelentést, aztán az elszámolást és az 1935 évi költségelőirányzatot tárgyalta, végül elhatározta a közgyűlés egy ivó- és ivadéknevelő telep létesítését a Duna halállományának emelése érdekében.

A *Pereszugi Halászati Társulat* f. évi március hó 19-én Mezőtúron tartotta évi rendes közgyűlését, melyen Epstein Géza elnökölt.

A részletes elnöki jelentés meghallgatása után a közgyűlés az 1934 évi zárszámadról 1141:62 P bevétellel és 693:51 P kiadással jóváhagyta. Az 1934 évi osztalékot 1:30 pengőben állapította meg kat. holdanként. A társulat 1935 évi költségvetését 987:41 P bevétellel és 625:76 P kiadással irányozta elő.

Élénken foglalkoztatja a társulatot meglévő ivó- és ivadéknevelő telepének további fejlesztése, melynek lehetőségeit a közeljövőben elvégzendő műszaki felvételek fogják tisztázni. H.

Külföldi lapszemle.

A *német Haffzander* a budapesti piacon is ismert hal, s ez év folyamán is kértek egyes halkereskedő cégek a behozatalára engedélyt, azon indokolással, hogy nálunk nem termelnek elég mennyiségű nagy süllőt. Dr. E. Neuhaus ismertetést közöl a Stettiner Haff és mellékveizeiben a süllő halászatáról. Az összes halzsákmánynak mennyiségileg 4:3°-át, értékben pedig 10°-át teszi ki itt a süllő — fogása főleg a téli hónapokra (szeptember, január) esik, amikor a halászoknak ez az egyedüli keresetforrása, mert ezen időben az értékes angolna nem fogható. A süllő általában a 3-ik életévében válik ragadozóvá, amikor kizárólag halakat fogyaszt. 1 éves korában planktonfélékkel, 2 éves korban Chironomus lárvákkal és gammaridákkal él. A stettini öbölben főleg a viaszlacac (Stint) nevű értéktelen halfajtát, kisebb mérvben vágó durbincot és sügérféléket fogyaszt.

Az egygyaras süllő hossza átlag	20 cm,		
kétgyaras " " "	31 " "	súlya	30 deka,
háromgyaras " " "	47 " "		85 "
négygyaras " " "	56 " "		175 "

A legkisebb megszábot méret 35 cm, ezt a kétgyarasoknak csak 10°-a haladja túl. Ivarérett 3 éves korban. Ivásra a mélyvizeket keresi fel, ahol kemény az altalaj. A Stettiner Haffban az 1909—32. évek alatt a süllőfogás átlaga 1552 mázsa, ami megfelel km²-ként 168 kg-nak. A Frischer Haffban 219 kg, a Kurischer Haffban pedig 190 kg a km²-kénti fogási átlag. Ez utóbbi helyen a legkisebb méret 28 cm.

A Haffzander nagybani ára Németországban 1925—30 között 1:50 márká volt kg-ként. — 1931-ben 1:22, 1932-ben 0:73 márkára esett le. A nagyobbak (3 nyarason felüli) ára magasabb. (Zeitschrift für Fischerei 1935. Jan.)

A *magyar nádtermés* az idén igen jómínőségűnek mutatkozik — körülbelül 900 vagón fog kivitelre kerülni. Az ár valószínűleg a múlt évvel egyenlően fog kialakulni. A termelői ár kévéként 50—70 fillér.

(Die deutsche Fischwirtschaft, febr. 16.) I.

A *Svájci Bodeni tó halászati eredményei 1934-ben*, dr. G. Surbeck. A Bodeni tó 1934. évi halzsákmánya a jólsikerült 1933. évihez képest is további emelkedést mutat. Míg 1933-ban a hivatalos fogási statisztika szerint 2.145. q volt az összes kifogott halmennyiség, addig 1934-ben ez a szám 2550-re emelkedett. A 405 q többletből 400 q a két maréna szaporodására esik. Az örvendetes javulást cikkirő a nagy hálóval (klusgarn) fogható napi halmennyiség kontingentálásának tulajdonítja. A Svájci Bodeni tó melletti költőházakban 1933—34. évben több mint 21 millió ikrát költettek, melynek 77°-a kelt ki és így 16 millió darab ivadékot helyezhettek ki. A 20 évre visszamenőleg összeállított kimutatásból látható, hogy a legnagyobb fogási eredmény 1934. évben, míg a legkisebb (1106 q) 1932. évben volt.

(Sweizerische Fischerei Zeitung, No. 2.)

Hogyan tudnak a halászati érdekeltek a többtermelési küzdelemben résztvenni? Dr. I. Hofmann. Ansbach. A halászat minden tényezőjének, de különösen a tógazdáknak kell kivenni részüket a többtermelési küzdelemből. Itt igen sok teendő van, mert a tógazdaságok általában igen elhanyagolt állapotban vannak. Első teendő, hogy az inkább mocsaraknak mint tógazdaságoknak beálló tavakat rendbehozzák. Hogy a mocsarak eltűnjenek a tógazdaságok széleiről, hol a vízmennyiség kevés, a föld kiásandó (?) és ezen földanyaggal a tavak kerülete feltöltendő úgy, hogy azokat szántóföldnek vagy erdőnek lehessen használni. Második lépés a vízínövényzet rendbehozatala. Nagyon sok helyen a vízínövényzetet nem irtják, vagy ha igen, akkor is csak a tavak lehalászása után ősszel végzik azt. Ekkor azonban már nem sok jelentősége van, mert a növényzet ilyenkor termését már elhullatta. Ebből következik, hogy a vízínövényzet irtását mindig tavasszal, legkésőbb nyáron kell elvégezni, de minden esetben annak beérése előtt. Az így rendbehozott tavakat meszezni és műtrágyázni kell. (3—6 q szuperfoszfát vagy tomas salak hektáronként.) Ezen trágyázástól 50—100° többtermést várhatnak. A fent leírt őpolás és trágyázás által cikkirő szerint a feleletett takarmány 50—75°-át lehet megtakarítani a nélkül, hogy a termésben visszaesés lenne. Ha a tavak rendben vannak, a további eredmény a kihelyezett anyagtól függ és ezért arra nagy gondot kell fordítani. Sokkal nehezebb helyzete van a nyíltvízi halászatoknak, mert ők nem egyedüli urai vizeiknek. A vizek kihasználásához nagyon sok ipari és mezőgazdasági érdek fűződik és ezért itt a halászati érdekeket a hatóságoknak és törvényeknek kell megvédeni.

Halászkok — arassatok nád buzogány! Rövid hír, de nagyon jellemző arra a küzdelemre, melyet a németek szükségleteiknek

honi termékekkel való fedezésére folytatnak. Párnák és hasonló berendezési tárgyak töltőanyagául eddig a kapokot használták, melyet külföldről szereztek be. Jelenleg kísérletek folynak arra, hogy miként lehetne a nádbuzogány anyagának, bolyhának felhasználásával a külföldi anyagokat kiszorítani? A kísérletek eredménnyel kecsegtetnek és ezért D—r már előre figyelmezteti a halászokat, hogy arassanak és szárítsanak nádbuzogányt, mert e cikkben valószínűleg kereslet lesz.

(Allgemeine Fischerei Zeitung, No. 4.) H.

A halak akváriumában való nevelését ismerteti Marcel Dagry terjedelmes folytatásokban megjelenő cikke. A cikk sok megszívlelendő tanácsot tartalmaz az akváriumok megválasztása, karbantartása, a betelepítendő vízinövényzet és halak életmódja és kezelése tekintetében. Ismerteti a tisztogatás és levegőztetés eszközeit, a használható fertőtlenítő anyagokat és az azokkal való bánásmódot. Az akváriumában nevelt halakat eleventszülő (vivipar) és ikrából kelő (ovipar) csoportra osztja és elsősorban az eleveneszlőket neveléséről számol be. Cáfolja azt, hogy csak a tengeri halak közt lennének ilyen fajták, mert a forró égöv folyóiban is található. Minthogy ezek a halak gyakran saját ivadékaikat is felfalják, ezért a szaporodás idején az anyát az akváriumnak egy rácsoszáttal elzárt részben helyezik el, oly módon, hogy a rácsoszáttal hézagain csak az ivadék tudjon átjutni. Az akváriumában *Myrophylum* növényzet legyen. Az általános ismertetés után a *Xiphophorus Helleri* (Heckel) életmódját írja le.

(Bulletin français de pisciculture, június-november).

Újabb kísérletek a mesterséges parthenogenezis terén. *Pirola* olasz biológus, a *bellanói* kísérleti telep igazgatója folytatta kísérleteit, amelyekkel 1933-ban sikerült egy Alóza-féleségnek meg nem termékenyített ikráit kikölneni és azokból ivadékokat nevelni. 1934-ben mintegy 300.000 darab meg nem termékenyített ikrával kísérletezett és azok közül 120.000 darabból sikerült is ivadékokat nevelni. (Ezek közül egy szállítmány 36 órai út után élve érkezett meg a Pireneusokba, ahol rögtön kihelyezték őket.) *Pirola* eljárásának lényege az, hogy alkalmas töménységű tengeri vízbe helyezik az ikrákat és elektromos árammal indítják meg a fejlődési folyamatot. A siker az oldat töménységi fokától és az áram erősségétől függ. Ezenkívül ugyanazok az okok, amelyek a megtermékenyítés útján való szaporodásnál hatással vannak, itt is befolyásolják az eredményt. Ezt látszik alátámasztani az a körülmény is, hogy az idén megtermékenyítés nélkül is, meg megtermékenyítés mellett is a megfigyelés alá vett ikráknak 40—40%-a kelt ki.

Pirola fontosabb megfigyelései: 1. Parthenogenezis útján csak olyan ikrákat lehet kikölneni, amelyek még nem érték el a teljes érettségi fokot. Ezt azzal magyarázza, hogy a teljesen érett ikrák is, meg ondó is az eredeti kromoszóma számának csak a felét tartalmazza, és a két fél egyesülése után lesz meg megint az egyed kifejlődéséhez szükséges teljes kromoszóma szám. Parthenogenezisnél tehát nem szabad megvárni, míg az érés folyamán a feleződés megtörténik, mert akkor — nem kapván meg a testjelt a másik felét — csak félfannyi kromoszóma lesz az ikrában, mint amennyire egy egyednek a kifejlődéséhez szükséges van. Az ilyen ikrák is fejlődésnek indul ugyan, de a fejlődés hamar elakad és bár még soká életben tartható, nem fejlődik tovább. 2. Megfigyelése szerint megtermékenyítés esetében nem teljesen beért ikrákból ikrák származnak, túlért ikrákból teljes egyedek származnak. Eddigi tapasztalatai szerint pedig — bár ezek még további megerősítésre szorulnak — a parthenogenezis útján előállított egyedek mind ikrák voltak. 3. Ha az újabb vizsgálatok ezt meg fogják erősíteni, akkor a parthenogenezis útján való mesterséges szaporítás már csak azért is nagy gyakorlati jelentőségű lesz, mert abszolút biztonsággal lehet ikrás egyedeket előállítani, ami a vizek népesítésének kérdése szempontjából kívánatos lenne.

(Bulletin français de pisciculture, 1934 január.)

Pontykonzervek. A Sologne-vidéki tógazdasági szövetség felhívta tagjait, hogy pontykonzervek gyártási kísérleteiben vegyenek részt. Hangsúlyozza, hogy az élőponty értékesítése milyen nehézségekkel küzdök és így milyen nagy könnyítést jelentene, ha a pontyok egy részét konzerv alakban értékesíthetnék. Ennek a lehetőségét tárgyi és lélektani körülmények is alátámasztják: 1. Az élőponty eladásánál gyakran kell legyőzni a háziasszonyoknak a ponty elkészítésével járó munkáktól (főleg pikkelyezés) való húzódozását, ez a konzervnél természetesen eliesik. 2. A pontyot sokféleképpen lehet konzervvé feldolgozni: ezek között legjobb a „matrózmódra” és a „fehér borban” való elkészítési mód. A matrózmódra való készítésnél a zsírosabb és emiatt puhább pontyokat lehet jól értékesíteni, mert a vörösbarna tannin tartalma megkeményíti a húst. 3. Egy kg pontyból egy kg bruttó konzerv várható, amit készíttéssel, dobozzal, adóval együtt 4 frank eladási ár mellett még haszonnal lehet értékesíteni, ha legalább 2 q lesz egyszerre feldolgozva.

Remélik, hogy Párisban az utcákon is tudják majd árusítani és ily módon még propagandának is jól be fog válni.

(Bulletin français de pisciculture, 1935. január.)

UJDONSÁGOK—VEGYESEK.

Hogyan válasszuk ki a tenyészpontyokat? (Dr Unger Emil előadása 1935 március 21-én az Országos Halászati Egyesület rendezésében.) Bármily jók is pontyaink, kiválogatásra mindig szükség van és lesz. Két kérdést tárgyalunk most: 1. Milyen tóból válogassunk? 2. Hogyan, milyen elvek szemellett-tartásával válogassunk?

1. **Normális tóból**, s inkább sűrűn, mint ritkán népesített tavakból és etetett halállomány közül. Nem helyes a válogatás a túlságosan bőséges táplálékot, magas „koncentrációfokot” mutató tóból, mert ilyenben nem fejtenek ki a pontyok csúcsteljesítményt, csak látszólag. Ilyen tavakban a pontyok bőségben élnek, nem kell dolgozniuk, gyorsan nőnek, elpuhulnak, felfelé degenerálódnak. Mert a degenerálódás két féle: felfelé és lefelé. Sem a túlságos jólét, sem a folytonos küzdelem a végső erőfeszítésig nem válik semmiféle fajnak igazi nemesítő tényezőjévé. Igen gyakran az első eset forgott fenn a multban: a tenyészpontyokat a lehető legnagyobb darabsúlyt elért egyedek közül válogatták, gyakran olyan tavakból ahol szándékosan teremtették meg a képzelhető legkedvezőbb életfeltételeket, vagy olyanokból, ahol ezek az életfeltételek véletlen folytán álltak be. (Halpusztulás következtében ritka népesítés, magas tápláléksűrűségi fok, etetésnek ad absurdum fokozása „Luxusbedarf”). Eredmény: félkilós, sőt kilós egynyarasok. Másik eredmény: testmegrövidülés, elpuhulás. Csúcsteljesítmény nem ez, hanem az átlagot felülmúló növekedésség normális viszonyok között. A ponty egyén csúcsteljesítménye kizárja a gazdát, a gazda csúcsteljesítménye kizárja a pontyot. A legmagasabb rentábilis területegységhezom kizárja a legnagyobb darabsúlygyarapodást, a maximális darabsúlygyarapodás pedig kizárja a rentábilis gazdálkodást. Fölösleges tehát, sőt hiba a gyakorlatban általánosan nem alkalmazható viszonyok között felnevelt pontyok utódait normális viszonyok között tenyészteni és így várni tőlük hogy a létért való küzdelemben megállják helyüket. A felfelé való degenerálódás nyomot hagy a pontyon: teste súlyához képest rövid és túlmagashatú lesz. Egyben lapos is lesz, ivarterméke kevés, gerincferdülésre, sokféle betegségre hajlamos. A megrövidült test bizonyos mértékig öröklődik. A rövid, túlmagashatú pontyok sokasága a tenyésztett fajták között nem véletlenség, hanem annak a következménye, hogy a túlgyors fejlődés esetén a ponty csontrendszere vissza kell hogy maradjon. A hosszanti növekedés lassúbbá válik. A laza hústömeg rövid, magas hátra rakódik le. A magas, rövid test lapos lesz. Degenerálódás lefelé is lehetséges, ha a létért való küzdelem erősebb a rendesnél, ha van ugyan táplálék, de annak megszerzése folytonos küzdelemmel kapcsolatos, bőjtőkkel megszakított. A szabad természetben gyakran ilyen a ponty élete, s ezért formája sokkal nyurgább. Gyorsabb úzásra, menekülésre alkalmasabb. Utóbbira jó példa a magyar vadponty. A sokat dolgozó, kemény izomzat hosszú, alacsony, széles hátra rakódik.

Nem egészen áll, hogy a pontyformákat illetően érdekellentét van a tenyésztő és a piac között. A piac a hosszabb formát favorizálja, a gyors növekedésség pedig rövid zömökbe alakhoz kötött tulajdonság. Ez az érdekellentét csak addig áll fenn, amíg, a kimondottan magashatú pontyokat a gazda különösen szépnek tartja és tenyésztésre ezeket válogatja ki, és amíg a pontyok módja van kifejteni növekedésségét igen nagy százalékát. De ha erre módot ad a gazda, akkor nem éri el a legkedvezőbb eredményt; mert a nagy darabsúlygyarapodás csak igen közepes és nem nagyon rentábilis területegységhezom mellett érhető el. Intenzív, de rentábilisan intenzív gazdálkodás, tehát eléggé sűrű népesítés mellett, a ponty fejlődésképe sége visszatartott, s így a hosszirányú és szélességi növekedése jobban lépést tarthat a magasság irányában való fejlődésével, miáltal a profilindex (a testhosszúság és testmagasság hányadosa) nem csökken, hanem állandó, vagy inkább kissé növekszik, s így a tenyésztett ponty formája hosszúkásabb, megnyúltabb lesz, közeledik ahhoz a formához, melyet a piac igényel.

2. A kiválogatás helyesen két részből áll. Először *csupán súly szerint* válogatandók ki az egyes évjáratok legnagyobb példányai tekintet nélkül formájukra, s a fentiek figyelembevételével, nem a legkedvezőbb viszonyok között fejlődött csoportokból, hanem a normálisan, sőt még inkább a kissé sűrűn népesített tavakból. Ilyen viszonyok között nagy értékű a kiválogatott példányok többteljesítménye, tehát az átlagsúlyt kevéssé is meghaladó pontyokat tartunk meg, teletessük és fejlesszük tovább a többiől elkülönítve, s a legkiválóbbakat meg is jelölve. Minél nehezebben tudunk átlagon felüli súlyúakat találni, s minél kisebb ezeknél az eltérés az átlagsúlytól, annál jobb, mert annál nemesebb és tisztább vérű a halanyagunk. Viszont minél nagyobb eltérések vannak az átlagsúlytól egy és ugyanazon tóban, a bizonyosan egykorú pontyok között, annál inkább javításra szorul az anyagunk, de annál könnyebben is tudjuk azt lényegesen javítani a legsúlyosabbak gondos kiválogatásával.

A háromnyarassá fejlődött és súlyszerint már kiválasztott pontyok jutnak a „döntőbe”, ahol az egyenlő vagy közel egyenlő legnagyobb súlyú példányokat végül forma szerint kell kiválogatnunk.

Ezeknek meghatározzuk először a profilindexeiket, ami legcélszerűbben külföldön is (pl. Wielenbachban is, az előadó külföldi értekezéseiben közölt ajánlatára) már évek óta használatba vett Vámosi-féle mérődeszkával történhetik. (Előadó bemutatja.) Az egyenlő, vagy közel egyenlő profilindexes pontypéldányokat csoportosan kádákba helyezük. Ezután a keresztmetszet-indexeket határozzuk meg az egyes csoportokban (a testmagasságokat és a testszélességeket megmérjük a Vámosi-deszkán, utóbbi méretet egy egyszerű deszka vagy vonalzó segítségével vétele mellett és a magasságot elosztjuk a szélességgel, minden egyes példány esetében).

Azokat a példányokat semmi esetre se válasszuk ki anyavagy apahalaknak, amelyek keresztmetszet-indexe 1'95-nél nagyobb szám, mert az ilyenek túlságosan lapos testűek. Annál kevésbé válasszunk ilyeneket, ha profilindex számuk magas, (pl. 2'8,) és így a kívánatos hosszúak formát mutatják. Minél nagyobb szám a profilindex, annál kisebb szám legyen a keresztmetszet-index. (pl. 2'8 profilindexnél 1'85—1'6 között).

Ha a profilindex számban megállapodtunk, akkor azokat a példányokat válasszuk tenyészhalaknak, — ugyanazon profilindexesek közül — melyeknek keresztmetszet indexeik a legkisebb számok, mert ezek testszélességei a legnagyobbak, s így súlyuk is a legnagyobb lesz.

Többször előfordul, hogy a tejesek növésben az ikrások mögött lényegesen visszamaradnak, s a legnagyobb pontyok mind, vagy igen nagy százalékban ikrások. Ebben az esetben különös gondot fordítunk arra, hogy a legsúlyosabb tejeseket kikeressük illetve ezek kiválogatását egészen külön csoportban végezzük. A háromnyaras tejesek könnyen felismerhetők.

Helyes lenne, ha a tógazdák a pontyok kiválogatásánál a m. kir. Halélettani Kísérleti Állomás munkásságát igénybevennék, s a fentebbiek szerint a kiválogatásaira vonatkozó eredményeket és adatokat az állomással közölnék.

Hazai gémfajaink halgazdasági jelentősége. (Dr Vasvári Miklós előadása 1935. március 21-én az Orsz. Halászati Egyesület rendezésében.)

A magyarországi gémfajok közül előadó eddig öt fajnak, a vörös gémnék (*Ardea purpurea*), a bakcsónak (*Nycticorax griseus*), az üstökös-gémnek (*Ardeola ralloides*), a bölömbikának (dobosgém, *Botaurus stellaris*) és a pocgémnek (törpe-gém, *Ardetta minuta*) táplálkozását vizsgálta meg tüzetesen.

A szürkegém (*Ardea cinerea*) táplálkozásnak jellemvonásait német és holland vizsgálatok, valamint saját tapasztalásai alapján változta: ez a faj a legnagyobb halevő gémeink közül, mintegy 60%-nyi arányban szerepel a vizsgált gyomortartalmakban hal-táplálék, egyéb táplálékként főleg béka, pocok és nagy vízbogárlárvák említendő.

A vörösgém 113 példányának gyomortartalmának vizsgálatából kitént, hogy a hal-táplálék kevesebb, mint azelőtt, rendszeres vizsgálat hiányában, állították; hal 59 esetben, tehát kb. 52%-ban volt kimutatható. Egyéb gerincesállatok közül főleg a mezeipocok, ill. apró emlősök szerepelnek (ca 25%), valamint a békák (ca 22%). A gerinctelen állatok sorából a csibor-és csikbogárlárvák játszanak nagyobb szerepet (ca 40%). Elég gyakori táplálék a lótetű is, kivált a Kisbalatonnál gyűjtött köpetek és fiókák eledelmaradványaiból mutatott ki előadó számos lótetűt.

A bakcsó 114 példányának gyomortartalomvizsgálata alapján megállapítást nyert, hogy a hal-és béka-táplálék közel egyenlő fontosságú e madárnál: hal 40 esetben, tehát ca 35%; béka 38 esetben, ca 33%. A nagy vízbogarak vagyis a csibor-és csikbogárlárvák kisebb szerepet játszanak, mint a vörösgém táplálkozásában, mert 23 esetben, — 20% — fordulnak elő.

Az üstökös-gém — „selyemgém” — 108 gyomortartalmának vizsgálata érdekes tanulságokat eredményezett. Hal 34 esetben — ca 32% —, (apró) béka 29 esetben — ca 27% — szerepel; nagyon gyakran fordulnak elő a halivadéokra is veszedelmes vízipoloskák, nevezetesen a hátónúszó-poloskák (*Notonecta*) és a csikpoloska (*Naucoris cimicoides*), még pedig 73 esetben — 68% —; a csibor-és csikbogárlárvák is gyakran, — 60 esetben, 56% — szerepelnek; jelentős mértékben fordul elő a lótetű: 39 esetben; 36%.

A pocgém 53 gyomortartalmában hal csak 13 esetben — ca 25% — volt kimutatható, míg béka 7 esetben — ca 13% —. A vízipoloskák e fajnál is jelentős szerepet visznek, mert 24 esetben — ca 45% — fordulnak elő, a csibor és csikbogárlárvák pedig 14 esetben — ca 26% —.

A bölömbika 51 gyomortartalmában legfontosabb szerepet a békák töltik be: 21 esetben — ca 41% — fordultak elő, míg hal kb. félfányi esetben 10-szer fordult elő — ca 20% —. Érdekes különbség a többi gémeikkel szemben, hogy a bölömbika a csibort és csikbogarat mint imago-t, pusztítja kiadós mértékben, míg ezeknek a bogaraknak lárváit csekély számban fogyasztja.

Előadó felhívja figyelmet a nagy-és kis-kócsag ritkaságára; e fajok a szürke gémehez hasonlóak táplálkozásra nézve, de kis számuk miatt jelentéktelenek.

Az egyes halfélék közül mint jelentősek főleg a fehérhalak, kivált a pirosszemű kele (*Scardinius eregthrophthalmus*) továbbá a szélhajtó kűsz (*Alburnus lucidus*) — valamint a sügér (*Perca fluviatilis*) — jönnek számításba, a tógazdaságilag fontos fajokban általában kevés és inkább alkalmi kártételt lehet megállapítani. Vadvizekben úgyszólván soha sem okoz a gém kárt.

A további anyaggyűjtés érdekében kéri előadó az elejtésre kerülő madarak beküldését a M. kir. Madártani Intézetbe.

Az első előadáshoz id. Zimmer Ferenc szólt hozzá, hangsúlyozva, hogy a kereskedelem valóban örömmel üdvözlőné az átlagosnál hosszabb pontyformák kialakulását a tógazdaságokban.

A második előadáshoz Dóri Frigyes, Répássy Miklós Fischer Frigyes és mások is hozzászóltak és kérdéseket intéztek az előadóhoz. Az eszmecsere alkalmával az a nézet alakult ki, hogy a tógazdaságokban elejtett vízimadarak gyomortartalmainak további vizsgálata igen kívánatos lenne. A gyomortartalmakat a m. kir. Madártani Intézetbe kellene eljuttatni (Bpest II., Herman Ottó út 15.) tüzetes vizsgálat céljából, lehetőleg minél többet, ugyanazon madártajból is.

Mindkét előadás általános tetszést aratott.

A halászat az 1935 évi országos mezőgazdasági kiállításon. A halászati pavillon ez évben is egyik leglátogatottabb és a laikus közönség érdeklődését is felkeltő épülete volt a kiállításhoz. A magyar tógazdasági haltermelés fejlődésével a pavillon mérete mindinkább szűknek bizonyul ahhoz, hogy a benne elhelyezhető 25 aquariumban az újabb keletkezett tógazdaságok termékeiket bemutathatni és versenyt rendezni lehessen, — a díjazás részben ezért is maradt el ez évben.

A kiállításon résztvevő termelők és kereskedők:

1. A bejáratnál balra eső három aquariumban Bartáné halkereskedő (Közp. vásárcsarnok) állított ki tiszai és dunai halászok által szállított harcsát, márnát, kecsegét, süllőt stb. azonkívül két darab 68 kg-os aldunai vizát.

2. A gödöllői m. kir. baromfitermesztési szakiskola 50 holdas tógazdasága két aquariumban pontyivadékokat és anyapontyot mutatott be.

3. A majsai bérgazdaság egy aquariumban ponty és harcsanyát és tükrösponty ivadékokat állított ki.

4. Gróf Károlyi László felgyői uradalmának tógazdasága igen szép 3—5 dekás pikkelyes és tükröspontyivadékokat és 3 nyaras pontyokat állított ki.

5. A bejáratnál szemben levő három aquariumban pisztrángok voltak kiállítva és pedig a soproni m. kir. büntetőintézet tógazdaságából dr Udvardy Jenő igazgató egyéves jól fejlett ivadékokat és 50-60 dekás kétnyaras szivárványos pisztrángot kiüdített be. Ez az eredmény mutatja, hogy e halfajta tenyésztése hazai vizeinkben is szép sikerrel jár. A lillafüredi állami pisztrángköltetőtelep csak egynyaras sebes és szivárványos ivadékokat állított ki, mivel ezután fognak még rátérni a piaci anyag termelésre.

6. A Gróf Eszterházy Ferenc tatai uradalmának tógazdasága öt aquariumban állította ki termékeit, harcsa, süllő és pontyanyákat és pisztrángsüggért, az elismert hírnevű tatai pontyok 1, 2 és 3 nyaras példányait, továbbá 60-70 dekás kecsegéket, melyeket a Dunából beszerzett ivadékból növesztenek ily súlyra egy év alatt a pontyos tavakban.

7. A Magyar Tógazdaságok r. t. (Budapest V. József tér 8.) nyolc aquariumban állított ki részben a dunai halászatából származó igen szép folyami halakat mint: márna, harcsa, keszeg, balint, menyhal, egy darab szivárványos pisztráng a Dunából, azután a kereskedelemben szokásos szortirozás szerinti I-IV osztályú pontyokat. Az aquariumok fölötti falfelületen térkép szemléltette a r. t. európai halexportjának terjedelmét.

8. Zimmer Ferenc halkereskedelmi r. t. a pavillon közepén levő állványon állított ki a Balaton halászatából származó márkázott fogasokat (I-IV. osztályozás szerint) ugyanonnan eredő harcsákat. A fogas szervirozását egészben és szeletelve izléses tálalással mutatta be.

9. Major János vaskereskedő cég (Budapest Rákóczi út 72.) a bejárat mellett állványon izléses csoportosításban a modern horgászat felszerelési tárgyait mutatta be.

10. Ádám Miksa cég (Budapest Ferenc József rakpart 6-7.) a pavillon gerendaszerkezetén felfüggesztett hálókkel és varsákkal díszítette annak belsejét.

A pavillon bejáratával szemben levő falfelületen ki voltak állítva az országos halászati egyesület ezidei pontypropaganda pályázatán díjat nyert és megvásárolt plakátok, reklámversek. A többi falfelületet az országos halászati felügyelőség által kiállított tógazdasági és halászati fényképek, grafikonok és műépítmények rajzai díszítették.

A kiállítás ünepélyes megnyitása alkalmával a halászati pavillonnál Fischer Frigyes miniszteri tanácsos fogadta a Kormányzó Úr Öföméltóságát, aki gr. Somssich László OMGE elnök,

Konkoly Thege Sándor igazgató, továbbá vitéz Gömbös Gyula miniszterelnök, Darányi Kálmán földmivelésügyi miniszter, Mayer Károly és Marschall Ferenc államtitkárok, s a külföldi diplomáciai kar több tagjának kíséretében megtekintette a kiállított anyagot és teljes elismerését fejezte ki. *Illésy*

A fenékhorgok és a kecsge. Több oldalról megnyílvánuló érdeklődésre közöljük, hogy a kecsge azon általánosan ismeretes tulajdonságát, miszerint a fenék közelében siklik tova és vándorol a folyatok vizében, mindenfelé, különösen hazánk határain túl, főleg az Aldunán, ahol sokkal több a kecsge, mint nálunk, igen nagy mértékben használják ki a halászok *csali nélkül való fenékhorgosorozatokkal* való fogására. Természetes, hogy e fogási mód éppen azon alapszik, hogy a kecsge igen gyakran csalizott horgon is nem a szájával hanem teste más részeivel, főleg farkával akad meg a horgokban, melyek a fenék felett sűrűn lebegnek. E fogási mód egy újabb változata a gumigyűrűk sorozataival való fogás, melyről már beszámoltunk, mely mintegy átmenet a csalival és csali nélkül való halfogás között. Ez esetben a kecsge fejével fogódik meg a gumigyűrűben. *Dr U. E.*

Árjegyzés. A Halbizományi és Halértékesítő rt. és a Zimmer Ferenc halkereskedelmi rt.-tól nyert értesítés szerint március hó folyamán a nagybani halárak kilogrammonként a következők voltak:

Édesvízi élőponty	nagy	0:90—1:10 P
	közép... ..	0:90—1:10 "
	kicsi	0:80—1:00 "
Édesvízi jegeltponty	közép	0:55—0:90 "
	Balatoni fogassüllő	
Dunai süllő	I. oszt.	4:00— — "
	II. "	2:80— — "
	III. és IV. "	2:20— — "
	I. oszt.	4:00—5:00 "
Harcsa (élő)	II. "	2:80—3:50 "
	III. "	2:20—2:40 "
	IV. "	2:20— — "
	3 kg-tól felfelé	2:60—2:80 "
Harcsa (jegelt)	2—3 kg-ig	2:00—2:40 "
	2 kg-on alul	1:80—2:00 "
	nagy, vágó	2:00—2:80 "
Compó	közép	1:60—2:60 "
	kicsi	1:00—1:60 "
	0:70—0:90 "	
Pisztrángsügér		1:00—1:40 "
Márna		0:70—0:90 "
Kecsge	nagy	4:00—5:00 "
	közép... ..	2:60—3:00 "
	kicsi	2:20—2:40 "
Kárász		0:80— — "
Őn		0:50—0:80 "
Balatoni keszeg		0:40— — "

Forgalom vontatott, irányzat lanyha.

A lap kiadásáért felelős: Dr Unger Emil.

HALBIZOMÁNYI ÉS HALÉRTÉKESÍTŐ R.-T.

HALNAGYKERESKEDÉS BUDAPEST

Telep és iroda: Elárusítóhely:
IX., Csarnok tér 5. IX., Közp. vásárcsarnok:
Központi iroda: V., József tér. 8. T.: Aut. 809-22.
TELEFÓNSZÁM: NAPPAL: ÉJJEL: SZÁLL. OSZT.:
AUT. 856-36 AUT. 591-22. AUT. 687-16.:
LEVÉLCÍM: BUDAPEST 4., POSTAFIÓK 271.

Megvesszük tógazdaságok egész haltermését, szállítunk a Magyar Tógazdaságok r. t. kezelésében levő tógazdaságokból elsőrendű gyorsnövésű cseh, bajor egy- és kétnyaras pontyokat, anyapontyokat s minden más tenyészhalat, megtermékenyített fogassüllő-ikrát, valamint etetési üzemre berendezett tógazdaságok részére különféle haltakarmányt.

MAGYAR TÓGAZDASÁGOK R.-T.

BUDAPEST, V., JÓZSEF TÉR 8.

TELEFÓN: AUTOMATA 809—21. SZ.
LEVÉLCÍM: BUDAPEST 4., POSTAFIÓK 271.

Több mint 6000 kat. hold terjedelmű tógazdaságaiból szállít tenyésztésre

nemestörzsű egy és kétnyaras pontyot, pontyanyákat, harcsa-, fogassüllő-ivadékat és fogassüllő-ikrát a következő helyekről: Balatonföldvár, Bia, Bicske, Gelej, Hortobágy, Iszkaszentgyörgy, Mike, Nagyláng, Őrspuszta, Pellérd, Sárd, Sáregres, Sárszentmiklós, Somogysszentmiklós, Szabadbattyán, Tápiószecső, Tüsképusztáról és Varáslóról.

BARTA LIPÓTNÉ

HALKERESKEDŐ

IRODA: AUT. 850-21
TELEFÓN:
ÜZLET: AUT. 855-84

Budapest, IX. ker.
KÖZP. VÁSÁRCSARNOK

ZIMMER FERENC Halkereskedelmi Rt.

Veszünk és eladunk bármily mennyiségű élő- és jegelthalat.

Telefonszámok:

Központi vásárcsarnok: Aut. 854—48.
Fióközlet: V., József tér Aut. 816—79.
Iroda: VIII., Horánszky u. 19. J. 335—39.

Budapest, Közp. Vásárcsarnok.

ALÁSZ-HÁLÓ

puha insleg és kötél, hálófonal, parafa-alatt-ság, rebzsinór minden mennyiségben kapható

ÁDÁM MIKSA
RT.-NÁL BUDAPEST

Főüzlet: IV., Ferenc József rakpart 6-7. T.: Aut. 843-10.

..... A Ferenc József hid és Erzsébethid között .....

Fióközlet: VII., Thököly út 16. szám. T.: József 361-71.

..... A Keleti pályaudvar ind. oldalával szemközt .....